

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 15-ГО СЕРПНЯ 1912. ЧИСЛО 33.

VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, AUGUST 15, 1912. No. 33.

Новинки.

Осьвячений морд. У славній державній вязници Sing-Sing, що находить ся в місцевости Оссінінґ, Н. Й., виконано дня 12. с. м. аж сім екзекуцій. За помочю електрики позбавлено житя одного ніґра і шістьох Італійців. Мордерча машина „працювала" від год. 4·59 до год. 6.14 рано, т. є. через 1 год. і 55 мінут. Ніґер. Джон Коллінс, стратив житє за убійство нюйорського полісмена Мих. Лінча, один Італієць, Йосиф Ферроне зістав страчений за мордерство своєї жінки, а прочих пять Італійців: Кона, Ґвіста, Целеппо Демарко, Карі і Сальваторе Демарко понесли смерть за мордерство місcіс Мейрі Голл, жінки інжиніра з Кротон Лейк. Шестий член сеї розбійницької банди, Санта Цанцара (теж Італієць), зістав страчений ще 8. липня і тоді він до злочину признав ся та заявив, що тільки він один допустив ся морду на місcіс Голл, котра лежала в ліжку хора і котру він заколов ножем за те, що не хотіла сказати, де находять ся укриті в її домі гроші. Усі ті сім злочинців походили з Ню Йорку. — Перший усів на електричний столець мурин Коллінс, поєднавшись перед смертю з Богом при помочи протестантського пастора. Три рази мусів „екзекутор" пускати електричний ток, заки присутні при екзекуції лікарі ствердили смерть ніґра. Відтак ішли за порядком всі шість Італійців. Деякі з них не почували ся до закидуваного їм злочину і покликували ся на Бога як сьвідка їхньої неповинности. Один з тих Італійців на вид електричного крісла зімлів і в такім стані наложено на нього реміні з електричними проводами та перенесено його на лоно Авраама. — Сім екзекуцій одного дня, виконаних в імя мертвого параґрафу, се трошки за богато на богобойну Америку. „Законне" мордоване (хоч воно відбуваєсь за помочю модерної електрики) не дасть ся оправдати законом Божим і людською совістю. Чи заповідь „Не убий!" обовязує тільки звичайних смертельників?... З якої причини американські власти з такою жорстокою холоднокровністю позбавляють житя аж сімох нараз людий? Чи не можна було для тих нещасних знайти якусь иншу, менше варварську кару? І чому такі страшні річи діють ся в XX. столітю, та ще в такій „ідеальній" країні, як Злучені Держави? — Хто на сі питаня відповість і яка буде ся відповідь?...

Образок з великомійської нужди. Минулої неділі запримітили мешканці одної камениці, ч. 524 Сх. 118 улиці, в Ню Йорку, сильний одор сьвітляного ґазу. Почали слідити за причиною сьої убійчої воні і знайшли її в помешканю словацького робітника Михайла Брунски. По виваженю дверий кімнати, очам сусідів Майка представив ся страшний вид. На голім ліжку лежали бездушні тіла робітника і його 12-літної дочки Марії. Батько був одягнений в подерті робітничі лахи, дочка в нічній сорочці. Михайло Брунска працював без перерви 22 років в „Central Union Gas Company" і недавно зістав з сеї фабрики видалений. Не могучи ізза старости нігде дістати роботи, бідний Брунска мусів випродувати за безцін штука по штуці всі свої меблі, щоби за одержані тим способом гроші виживити себе і свою одиноку донечку (його жінка умерла перед трома роками). Коли вже не стало меблів, заглянув у хижу Майка сей „найсердечнійший приятель" кождого бідного робітника — голод. Не так може ізза самого себе, як більше ізза голодуючої дитини, нещасний батько попав в крайну розпуку і переніс ся враз з дочкою там, де нема ні болізни ні печали. Коли голодна Марійка заснула, Брунске позамикав щільно всі вікна і двері, отворив ґазові курки в кімнаті і — конець! Оттакої заплати діждав ся сердечний Майк за тяжку 22-літню працю в богатій ґазовій компанії великого Ню Йорку.

Великі маневри. Сього понеділка рано розпочали ся в стейті Коннектікут великі маневри американської армії, числячої около 20 тисяч мужа. Ціла ся армія поділена на два „ворожі" табори „червоних" і „синих". „Червоні" під проводом ґенерала Сміта мають за задачу „здобути" місто Ню Йорк, що його будуть боронити „сині" під проводом ґенерала Eddy. „Побіда" буде очевидно по стороні тої армії, котра зуміє ліпше заховати перед „неприятелем" свої рухи, криючи ся по лісах та вертепах боєвого терену. „Червоні" розпочали свої „воєнні" операції в той спосіб, що розтягнули ся в 40-милеву лінію, від Водербери через Сімор аж до Ню Гевен. Обі армії ведуть свої діла так зручно, скрито і хитро що „цивілі", які позіздили ся з далеких сторін, аби подивити ся на „війну", не мають властиво ніякої, або дуже малу сатисфакцію. То тут то там покажеть ся на хвильку одна-дві гармати, або гурток обережних вояків, а по сім усе те щезає опять в лісних гущавинах. Всілякі панове обіздажають всі дороги на повозах та автомобілях, але там не бачуть ніякої „битви", а запускати ся в ліси не мають великої охоти. От якби такі маневри відбували ся на галицькім Поділю, то гей! Там видко усе як на долони і маневри війська може бачити не тільки властитель автомобіля, але й простий руський мужик... Та в Америці не те, що нас — се кождому відомо.

Землетрясенє в Туреччині і його наслідки. Дня 9 б. м. навістило Туреччину страшне землетрясенє. Кілька місцевостий перемінило ся в одну купу румовища, кільканайцять сіл і місточок стратили половину своїх домів, а понад 20 місцевостий потерпіли трохи менші від попередних шкоди. Дві морські ліхтарні на побережу моря Мармора зникли цілком з овиду. В тій катастрофі погибло також богато людий. В самім лише місточку Мініофільо видобуто з під румовища 300 трупів і 600 осіб тяжко покалічених. Знищені місцевости мали 5.000—10.000 душ, а одна з них, Ґалліполі — 30.000 мешканців. Сі числа дають нам образ тої страшної нужди яка чекає нещасливих, бездомних людий, скоро тільки не надійде хоч яка-така поміч. У самій столиці Туреччини, Константинополі, не заночовано ані одного смертного випадку, за те між сконстернованою публикою вибухла була з приводу землетрясеня величезна паніка. Менші трясеня землі були слідні ще в кілька днів по катастрофі.

Болгарія ладить ся до війни з Турцією. Дня 2. с. м. напали музулмани на болгарську місцевість Кочана і змасакнували богато Болгарів, убиваючи 140 людий. З сього приводу настала в цілій Болгарії велика метушня. Майже в кождій місцевости відбувають ся вселюдні народні збори, а на тих зборах западають однозвучні ухвали, взиваючі населенє до війни з турецькими варварами. „Хорий чоловік" (так називаєть ся в міжнародній політиці отоманська держава) буде мати новий непотрібний клопіт, а через те погіршать ся значно теперішні невідрадні обставини Туреччини. Безконечна війна з Італією, часті перепалки з вічно неспокійними Альбанцями, внутрішні роздори, як розвязанє парляменту, стан облоги в Константинополі гроза революції, бунт війська і т. п. і найновійша катастрофа спричинена землетрясенєм — се суть доволі поважні недуги, які спали на голову і так вже „хорого чоловіка". Чи сей „хорий чоловік" буде ще довго дихати, чи положить ся мимохіть на вічний супочинок — се залежить не від нього самого, а від „лікарів" прочих европейських держав, які поки-що не можуть якось рішити ся, як поділити ся спадщиною по „хорім чоловіці".

Пітсбурський парох в клопоті. Рише одна анґлійська ґазета з Пітсбурґ, Па.: „Микиспортська дівчина оскаржує сьвящ. о непреличне поведенє. Алдермен В. Д. Менсфілд з Микіспорт, Па., поставив під $500 бейл, до судовеї розправи, о. Константина Куриллу, пароха греко-католицької церкви, на семій улиці, в Савт Сайд, Пітсбурґ Па., якого оскаржила панна Наталка Діхтяр, замешкала на улиці Ранґґолд в Микіспорті. Проступок мав лучитись в ночи, 24 липня. П-у Діхтяр, після її сьвідоцтва, запросив о. Курилло зайти до хати на Савт Сайд, аби оглянути його бібліотеку. Вона приняла запросини і провела там вечір. Дальше каже, що о. Курилло запросив її переночувати в його домі, бо було вже за пізно вертати до Микіспорту і вона остала на ніч. Вона призналась в часі переслуханя, що пила з ним віску. О. Курилло сьвідчив, що він був під впливом напиткі не памятає чи зробив що небудь злого, але не думає".

Инша часопись подає еще такі подробиці: „Оскаржуюча (Наталка Діхтяр) зізнала дальше, що в ночи після того, як вона поклалась у постіль, о. Курилло увійшов до її кімнати, робив її непреличне предложенє і хотів знасилувати її. Вона призналась, що пила з о. Куриллом віску, а о. Курилло сам сьвідчив, що вони обоє випили 22 фляшки пива, а знов з осібна він і вона по 7 келішків віски і по 3 склянки вина... О. Курилло сьвідчив, що він був дуже лихий на дівчину, бо вона його намовляла до злого але він сему оперся. Н. Діхтяр сьвідчила, що о. Курилло хотів рано, аби вона присягнула, що нікому не скаже про те, що сталось. Ґаздиня о. Курилла сьвідчила, що бачила о. Куриллу в кімнаті Н. Діхтяр, і також, що бачила їх разом в постели. Офіс алдермана був битком набитий."

Справа піде перед суд, але ми думаємо, що і наші церковні власти повинні її докладно розслідити і евентуально винного покарати.

ПРИГАДКА.

Адміністрація „Свободи" пригадує усім тим передплатникам, котрі залягають ще зі своєю передплатою, щоби вирівнали свої залеглости до 10-го серпня с. р., бо в противнім разі висилка часописи для таких буде встримана. До того приневолюють нас власти почтові.

Так само упоминаємо всі Братства, Товариства або і поодинокі особи, котрі залягають з вирівнанєм платні за всілякі роботи, як оголошеня пікніків, балів, або представлень, тикети, статути і т. п., щоби безпроволочно вирівнали свої залеглости, щоби Адміністрація не була змушена виказати їх як довгуючих на будучій конвенції, та публично, перед делєгатами наносити їм встид.

За Адміністрацію „Свободи"
К. Кирчів, управитель.

Передконвенційні уваги і проєкти.

34.

В попередних числах я читав ріжні передконвенційні проєкти і уваги. Правда, не мало було того зложеного гроша нашою славною орґанізацією; могли бути міліони долярів. Але щож, одні мруть, других забиває по майнах, по фабриках, калічить, отже гроші йдуть. Одна тисячка за другою котить ся; нема що жалувати за міліонами, бо до сего часу найліпше наша орґанізація стояла; не було чутки, щоб Головні Урядники покрали гроші, як по других орґанізаціях; видно що маємо добрий Головний Уряд, най позістають отже на дальші роки. Кричать, щоби змінити назву орґанізації; того не можна вже переробляти, бо всьо тогди би було змінено. Най лишить ся назва як була до сего часу. Сим защадить ся тисячі. Тепер не один на тоє нарікає, що великі видатки, а сам пхає орґанізацію у ще більші.

Най також і плачене розметом зістає так, як до тепер. Подивіть ся кілько то приступило членів до Р. Н. Союза за тоті роки, а ще більше приступить, як зістане всьо по старім обичаю. Зміняти секретарів з двох на одного також не треба. „Єднота" тілько не має до праці, що наша орґанізація, а і там оден чоловік не дасть собі ради; а щож доперва якби у нас був один секретар. Самому писати на цілу Америку листи, та і инша робота, то булоб за тяжко. Секретарі властиво цілу урядову роботу провадять, і колиб вони станули — стане розвій цілої орґанізації. Тому просить ся п. Делеґатів вибрати такий самий уряд, як єсть до тепер.

Словенська ґазета має виходити як до тепер. Бо чи не булоб се кривда такому чоловікови, що платить на часопись, а її не почитає. Я читав в двох послідних числах проєкт, щоби не принимати римо-католиків і Поляків, бо влазять під шкіру. Певно що так не влазять як в старім краю; тут кождий жиє лиш з свого запрацьованого гроша, отже кождий може стояти в орґанізації кромі Жида. Вони суть так само католиками, як й ми, тілько з тою ріжницею, що вони суть римо-католики, а ми греко-католики. По друге, їх мало єсть в наших відділах, бо вони мають свої орґанізації. А котрий з них хоче ще належати і до руської орґанізації, то нехай. Отсих кілька уваг єсть моїм обовязком подати для добра 14 тисячного народа в Р. Н. Союза.

Андрей Прочко,
член і урядник від. 129.

35.

II. В моїй попередній дописи*) я тілько прилучив і підпер проєкти д. д. М. У. і Н. С. Сим разом я розвину попередні і инші проєкти дещо ширше.

Деякі члени Р. Н. Союза подавали проєкти, щоб конвенція збиралась місто, що два, що три роки; та щоби контрольна комісія і инші урядники були вибирані з близьких місцевостий до тої місцевости де урядує головний уряд. Оба сі проєкти мають також і свою хибу.

Ту справу мож би полагодити в инший спосіб. Місто зборів так званої контрольної комісії — вибрати місцевих людий до контролі, так званих директорів; сіб що місяця перевели шнкотр каси і здали з того справоздане; замість дотеперішної вельми коштовної комісії взяти раз на піврік експерта і той нехай переведе шконтр каси. Ся ціла робота буде коштувати найвисше від 100 до 150 дол. Але контрольна комісія має ще з головним урядом рішаючий голос в деяких важних справах. Сих справ ані дирекція ані експерти не годні полагодити. Отже сі справи віддати під „референдум". Що значить „референдум" покажу на примірі. Припустім, що головний уряд узнає, що з каси Союза потреба видати значну суму гроша, а статут на се не позваляє. Зборів контрольної комісії нема, отже уряд Союза оголошує свій проєкт в „Свободі" робить з того відбитку і розсилає урядово до кождого Братства з порученєм, щоб воно скликало слідуючої неділї братський мітінґ, передискутувало на нім поданий проєкт і зарядило над ним голосоване. Вислід голосованя малоб Бр. надіслати до головного уряду, Дві третих усїх членів Союза за або проти рішає за проєктом або проти него. В сей спосіб Союзовці ухвалюють або відкидають пропозицію ще лучше чим контрольна комісія себ могла зробити, з тим винятком, що коштів майже не булоб жадних. В Союзї в той спосіб як дотепер контроля пару тисяч долярів більше коштує, як якої міліонової американської асекурації. Контрольну комісію раджу отже скасувати, бо се забавка за коштовна, а завести на се місце щось більше простого і некоштовного.

Як був проти трилїтних зборів конвенційних, а то по тій причині. Статут Союза може зміняти після права тілько конвенція. Трилїтний термін є за довгий. Статут в теорії повинен виходити на користь членів Союза, отже два роки се аж надто довгий час, щоб в дійсности, чи ні. Зрештою обставини зміняють ся дуже скоро тож за обставинами треба і статут зміняти.

Редактора нехай вибирає конвенція, а вразї потреби можна його змінити за помочею референдум.

Головного орґанізатора не потреба а за те належить на урядників Союза вибирати таких людий котріб не тілько потрафили в порядку приняти і видати гроші, але щоб вони зуміли стати на чолї усего українського народа в цілій Америцї.

Ось дивім ся на найблизших наших сусідів, Поляків. „Związek Narodowy Pol'ski" як раз переходив усї ті фази, що днесь переходить і переходить ще Руський Народний Союз. Також і „Z. N. P." мав спісю з духовеньством а за тим польське духовеньство кинули сю орґанізацію і від неї відлучили ся були свого часу усї сьвященики з своїми брацтвами. Проти „Z. N. P." польське духовеньство вело страшенно завзяту борбу, і днесь її ще веде, але „Z. N. P." став отверто на поли ліберальнім, поступовім, а притім сильно патріотичнім і народнім. І днесь „Z. N. P." дійшов помимо всего переслїдуваня до девятьдесять майже тисяч членів; сего року на певно перейде сто тисяч членів.

Я сам належу до „Z. N. P." і був через кільканайцять літ його чинним урядником, тож знаю докладно історію і його напрям. Нема у Поляків на цілім сьвітї анї одної важнійшої події, в котрій „Z. N. P." не бравби живої участи- Чи обхід, чи ювилей, чи зїзд. деб не було, чи то тут, чи в старім краю, а він як не через депутацію то письмом, як не письмом то телєґрамою, бере -маніфестаційно участь.

„Z. N. P." тут в Америцї поставив або постарав ся о гроші на кілька памятників Полякам, два в Вашінґтонї один в Чікаґо. Вислав був кілька людий до старого краю на обхід ґрунвальдський та на зїзд Соколів, заложив дім еміґраційний в Ню Йорку і купив на се каменицю. Закупив за 250.000 палату під висшу школу польску для звіонзковців. Випосажив і позакладав сотки біблїотек, удержує безплатні бюра праці для Поляків і масу инших річей не згадуючи уже про сотки патріотичних обходів, на котрі висилають свої есїдників і т. д. Одним словом у них житє. „Z. N. P." зібрав около себе усю інтелїґенцію нетілько польську але значну часть латовської, а тоже і американців і инших народностий. Усе що інтелїґентнійше, горнуть вони до себе, щоб опісля ужити їх здібностий і сили на користь „Z. N. P.", а тим самим цїлого польського народу. Але о сїм ширше опісля. Тепер запитаймо, що Союз зробив до сего часу на поли народнім, на поли патріотичнім? Чи вислав він хоть одну телєґраму на наші народні сьвята? Сему повинно зарадитись як найскорше, бо ся конвенція буде рішати о бутю або небутю Союза. Остане Союз тим, чим був до сего часу, то сам викопає собі гріб.

Одно може спасти Союз від загибели а се виступ Союза на поле широке народне, поступове, демократичне, патріотичне. На сїм поли „Z. N. P." не тілько уратував ся від загибели але виріс на велитня о якім нїхто і не снив з Поляків, а найменче ті, що йшли проти него.

Днесь Союзови саме відбиране і виплачуване асекурації не вистане. В першій ліпшій американській асекурації знайдесь сто раз ліпші услові асекураційні, як в Союзї. Длятого Союз мусить щось таке робити, чого Русин-Українець не знайде в иншій асекурації — а сим є діяльність і житє на поли народно патріотичнім. Тоді кождий інтелїґентнійший член Союза буде старав ся придбати як найбільше членів Союзови бо буде мати в тім інтерес, буде знав, що туодиницю, котру він ратує, ратує від загибели не так матеріяльної як духової, а тим способом збільшає він ряди борців за сьвяту народню справу.

Такі люди сьвідомі днесь стоять на убочу від аґітації за Союзом, бо пощо властиво я маю — думає він — намавляти людий до Союза, коли мені все одно, де Русин піде.

Ви повісте: Союз прецінь орґанізація українська — патріотична. Чиж ми не маємо більше українських і патріотичних орґанізацій? В чім же властиво ся руськість і патріотичність Союза полягає? Чи в тім, що по руськи оголошує розмети або складає в руській бесїдї звіти; більше я в Союзї не бачу анї руськости анї патріотизму. Може в тім що видає „Свободу"? Виходила „Свобода" перед Союзом, моглаб і тепер без його помочи виходити.

Піднесіть Союз дійстно до орґанізації правдиво патріотичної, а побачите, що так, як „Z. N. P." обходить ся без головного орґанізатора а росте, так і Союз стане рости і зєднувати собі симпатию у тих найінтелїґентнійших верств, котрі апатично бездїльно сидять і дивлять ся, як Союз веґетує: збирає і видає гроші. Ті люди більше патріотичному Союзови придбають більше членів чим усї поголовні оплати і орґанізатори на купу.

Отже застановіть ся делєґати куди йдети.

Др. В. М. Сїменович.

36.

Проєкт до проєкту.

В ч. 31. „Свободи" появив ся важний, про конечно нам тут потрібну справу проєкт Др. Сїменовича, над котрим варталоб ширше застановити ся. Сказано в нїм так: „Чи не моглиб ми за ті гроші (збиране датків на „Рідну Школу" в старім краю) оснувати інститут для Руси американської в першій лінії, а відтак і для цілої Руси-України?" Що інститут тут, в Америцї є конечно потрібний, се не улягає сумнївови, та об тім пізнїйше. Але закладати такий інститут в старім краю, то булоб викинене гроша і нїчоб з того путнього не вийшло. Щоб мати в старім краю школу для Америки, то на се потрібно відповідних сил учительських, які булиб добре обзнакомлені з американськими звичаями і обичаями, а яких ми до сего часу не маємо. Щоби уділяли науки анґлїйського язика краєві сили, то се не довелоб до нічого, бо ті ученики приїхавши тут нїчо би не второпали, бо американський діялєкт значно ріжнить ся від анґлїйського. Зрештою що за хосен прийшов би нам з того, колиб недоуки або вигнанці шкільні йшли до тої школи а по-роцї приїжджали ту до Америки нас просьвічати? Видимо і маємо тисячні приміри на тих, які тут суть ті наші псевдоінтелїґенти, що приїхавши до Америки встидають ся праці і сейчас стають торгувати як не релїґією, то полїтикою. Нам конечно треба такого інститута, але на земли американській. В нас ніби є руська школа, але лиш з імени; про її вартість сьвідчить хочби лиш се, що ми не маємо навіть хотьби „Буквар". Руські дїти підростають, кінчуть низші школи тай дещо і руського второпають, так що з того: мусять йти до шапи за простого робітника бляхи складати або в майні робити, бо більше нїчо не вміють. Послати до висшої школи батько не в силі, бо з праці рук заледви що родину може виживити. Колиб Русини мали свою власну висшу школу, щось в роді „Бізнес Каледж", тогди наші дїти скорше моглиби щось лучшого осягнути, в такій школї моглаб бути велика біблїотека, з якої можнаб було користати руському загалови. До сеї школи булоб потреба учительських сил якіб учили тілько руського язика, бо решту предметів моглиб учити американці.

Поки ми такої школи не будемо мати та не подбаємо взагалї про свою школу, то будемо вічно „лебрами" та нїхто не схоче з нами числитись. Про дїти наші нема що й говорити, бо вони будуть певно не Русинами, та будуть своїм рідним батьком встидати ся. Справу таку, щоби добре повести, требаб вибрати осібний комітет, та заложити фонд „Рідна Школа в чужині". Не хотївбим ту піддавати гадки, щоб через то стримано жертви на фонд „Рідної Школи" в Галичині. Ні! Можна і для Галичини висилати, але перше ми повинні подбати про себе. Хибаж нам чужі дїти милїйші від своїх? До заложеня такої школи „Бізнес Каледж", а властиво до оснований фонду „Рідної Школи в чужині", повинна дати почин перша наша славна орґанізація Р. Н. Союз. Той наш Р. Н. Союз має такі фонди, що не дуже їх і потрібно. Колиб можна на конвенції всї ті дрібні фонди знести, а заложити один великий фонд „Рідної Школи в чужині", тогди бачилибисьмо, чи не булоб з него пожитку. Громада по нитці, а бідному сорочка. Аж тогди булаб слава Р. Н. Союзови на цілій Україні Руси в Америці. Власне з такої школи виходилиб наші дїти інтелїґентами-патріотами українськими, та лучше би вміли постояти тут за своїм народом, за своїми ідеялами як ті, котрі балиб приїжджати зі школи старо-краєвої. Мій проєкт бубби такий: Заснованє інститута „Бізнес Каледж" надїставі параґрафу Р. Н. Союза, та взагалї дбане про свої школи та просьвіту. В тій цїли вибрати до того осібний уряд, який тим дїлом умівби повести, та почав збирати жертви на фонди, будьто для наших тутейших шкіл, будьто в старий край. Всякі фонди в Р. Н. Союзї які до сего часу були не дуже потрібні знести а оснувати оден, фонд, яким повинен бути **„фонд рідної школи в чужині"**. Постаратись о свою велику біблїотеку, звідки можна булоб черпати науку для цілої Руси американської.

Кличу тому до Вас, Вп. панове Делєґати і Делєґатки: Лишіть всякі спори церковно-релїґійні на боці. Лишіть сварні над тим хто має бути урядником; щоби він був тілько добрий на свій уряд а беріть ся власне до такої роботи, на яку чекає весь наш український загал, та наші діточки. Будьте першими пionірами сего хорошого дїла. А Ви, панове члени Р. Н. Союза, возьміть ся до пера, та в своїх проєктах обговоріть всю справу, щоб ми сотворили щось великого. Желаю доброго успіху на Конвенції.

Теодозій Каськів,
член Р. Н. С. від. 133, в Нюарк, Н. Дж.

---

*) гляди число 31.

Олекса Стороженко. 9)

Марко проклятий.

(Дальше).

— Зачекай посилать у Прилуцщину, — перехопив Єремія, — поки не приведуть мині з Волині три тисячі шляхти, що послав навербовать. Реєстрових же козаків усіх одіслать у Переяслів до Барабаша: теперечки вони йому згодять ся, бо він на байдаках попливе до Кодаків, щоб дать помочи Степану Потоцькому. — Єзус Марія, Єзус Марія, — бубонів Єремія, понуро розходжуючи по покою: — що діеть ся... що... до якого зухвальства дійшло паскудне хлопство!.. У власному моєму замку, на бенкеті, зривають з княгині шлюбову квітку, вірних моїх слуг і служителів сьв. овтаря забивають! Постривайте-ж, прокляті лайдаки, дам ся я вам у знаки!..

— Здаєть ся, і вони налагодились дать ся нам у знаки, — осьмілившись озвав ся Щука, — та ще як станемо потурать їм і миловать...

— Куди ти подів тих двох харцизів, що Четвертинська заступалась? — хутко спитав князь.

— Сидять у куні, забитії в кайдани, та не вони одні, я ще захопив трьох, здаєть ся запорожчики, намовляли проти тебе, князю, народ і замкових челядинців. Кажуть, було їх більш, так повтікали-ж, іроди.

— Завтра у ранці усіх на шибеницю, — а щоб не довідалась княгиня Четвертинська, перевішать їх у лісі, на жидівському дубі.

— Слухаю, ясне осьвіцоний князю, — радісно промовив Щука, — та ще треба-б було й припекти діявольських синів, щоб довідать ся, відкіля вони і які у них заміри: може, Бог дасть, чого небудь і допитаємось.

— Припечи їх так, — Єремія заскреготав зубами, — щоб вони прокляли і той день, що на сьвіт народились, щоб вони чули, що вмирають!...

— Припечу, ясне осьвіцоний князю, та вже не знаю, що з того буде. Запеклий з біса народ, його шквариш, а йому й байдуже, неначе не його печуть!..

Щука вийшов з покоїв князя, а Єремія довго ще не заспокоївсь... і сьвітло сьвітилось в вікнах його покоїв, аж поки не розцьвіло.

X.

З пів милї од замку, серед густої заросли, на долині, ріс на самотї віковічний дуб. Які були в околиці старі діди, то розсказували, що й з малку знали його таким, яким він стояв і теперечки — товстим та розгиллячистим. Колись давно на сім дубі повісили Жида, а може й сам повісив ся, так з сієї причини і прозвали його жидівським дубом. Ходила ще і така чутка між людей, що побіля сього дуба і досі вештаєть ся жидівська душа, бо деякі, проходячи у ночи через долину, чули, як вона стогне і хрипить.

З того часу, як переїхав Єремія у Вишневеччину, не одну тисячу руського люду перевішали на сім дубі і замордовали найлютійшими муками...

Тільки що стало на сьвіт займать ся, заскрипіли зелізні ворота під баштою і з куни вивели Кобзу, Остапа, Барила і ще двох січовиків. Знявши з їх кайдани, поскручували їм ремінями назад руки і повели у ліс по тій стежці, по котрій бідолахи вже не верталися. Попереду йшов Щука з своїм помішником, паном Підпальським і патером Марецьким, а за ними жовнір ніс жаровню і торбу з вугілям, щоб було чим пришкварить і припекти. І у патера висіла через плече сунка з обценьками, кліщами, ножами, штрикалками*); були там і пляшки з купоросом, гострою водкою і ріжними отрутами. Знав і він добре людей мордовать: яку й жилку витягти, де й шкіру здірать, чим полить і посипять живе мясо. Кілька кроків од їх три жовніри вели на арканах бідолах. Ніхто-б і не пізнав, глянувши на сю юрбу, кого ведуть на муку, бо наші небораки йшли собі браво, шуткували між собою, сьміялись, а Ляхи, після учорашнього бенкету не опохмелившись, з одутловатими пиками і непротертими очима дибали понурившись.

— От казали, пани молодції, — озивавсь Барило, — що померзли в куні, гляньте: добрі люде несуть жаровню і вугіля, певно погріють нас!

— А що там таке в торбинцї у патера, — питали деякі: — мабуть не дарма і він з нами йде?

— Тамечки у його польська справа, — озивавсь Барило: — бачу, доведеть ся йому одправить мшу на нашій шкурі!

— Одправить діявольський син, — гомоніли січовики, — одправить, і свого гемонського короля помяне во царстві жидівськім!

Патер похмуро озирнувсь.

— Постривайте, анахтемські схизматики, — єхидно усьміхаючись промовив він: — побачимо, кого ви помянете...

— Почуєш, ляше, почуєш! — гукали козаки: — батька твого сатану помянемо!

Один Остап ішов журливо, звісивши голову. Молодий парубок тільки що починав жити і не доводилось йому ще бувати у бувальцях.

— А що скажуть наші, — чуло промовив він до Кобзи, важко зітхнувши, — як довідають ся, що стало ся з нами?...

— Скажуть, — перехопив Барило, — те, що сказав циган: „пішли наші в гору, дядька повісили!”...

Козаки зареготались, аж луна по лїсу залящала.

Хижо озирав ся Щука на той регіт і буркотїв собі під ніс, лаючи козаків, та розмовляв з своїми як гуска з свинею...

Оттак розмовляючи, дійшли вони до жидівського дуба. Якось похмуро виглядовав той дуб: був він дуже товстий, дупловатий, а верхи повсихали і кора на їх пооблупльовалась; тільки по середині широко розкинулись віти і скрізь суху неопалую листву пробивались молоді поросли. З низу сяжені дві заввишки, неначе медвежа лапа, вихопилось сухе скорчене гіля. На отсїй то гілї, росказували, повісив ся Жид, а теперечки на її вішали і мордовали козаків. Увесь дуб закуривсь і почорнів од диму, кругом цівки розкидались головешки і де-не-де темними плямами червоніла на траві запеклая кров. Наоколо дуба уся долина вкрилась могилками замордованих мучеників. З краю три чоловіка копали яму, певно задля наших сїром. Не доходячи кілька ступнїв до дуба, Щука зупинивсь.

— А з якого почнемо? — спитав він патера, скинувши очима на козаків.

— Давайте отсього гладкого, — одказав Марецький глянувши на Кобзу, — того, що квітки зрива з княгинь, а сї нехай подивлять ся, що й їм буде...

— Та вже-ж, — загомонїли козаки, — у свою чергу доведеть ся і вам побачить, що й з вами буде; зійде сонце і перед нашими ворітьми!...

Козаки посідали, жовнїри попростягались біля їх на траві, а Кобзу підвели ік дубу і поставили під гілею.

— Ну, бісів схизматику, — запитав його Щука: — кажи менї теперички, які у вас заміри були проти вашого пана, князя Єремії?... Та кажи правду, признавай ся, відкіля ви, куди і чи багацько вас?... Не скажеш ласкою, то ми й допитаємось инше!...

— Як же я тобі казати-му, — одрізав Кобза, — коли руки звязані, от якби нї, то почув би ти у мене чмеля.

Щука од сієї одповіди аж зблїд з серця, піна викотилась на устах, очи неначе пявки в склянцї заворушились, далї глянувши на жаровню і патерову торбинку трохи заспокоїв ся.

— Постривай, схизматику, — пробубонів він заскреготївши зубами, — сам ти в мене загудеш чмелем!... А що будемо з суцїгою робить? — спитав Щука патера.

— Спечемо йому ноги, — озивавсь Марецький, виймаючи з сунки пляшку і прискалку, — і попечене сприснемо купоросною ацидою*).

— А може-б йому залить горячого сала за шкуру?

— Не вхоплять же його зараз чорти, зальємо йому й горячого сала, коли тобі сього схотїлось.

Кобзу посадили і стали роззувать, і з одного чобота випала шлюбова квітка княгині Четвертинської.

— Бач, діявольський хлоп, куди сховав, — скрикнув Щука підіймаючи квітку. — Одно тільки шляхетство має право носить її!... — Щука сховав квітку в кишеню.

— Бери, ляше, — пробубонів Кобза, — у мене є друга квітка, кохання, сієї не одіймеш ні ти, ні кровопійця Єремія, з нею і на небо полину!...

Роззувши Кобзу, протягли йому попід руками вірйовку: пан Підпальський, зібравши кінцї у лїву руку, подрав ся на дуба і вибравшись на середину сухого гіля, примостив ся якраз над Кобзою і гукнув:

— А підіймайте харциза.

— Та й важкий же, діявольський син, — крехтїли патер і жовнір, підіймаючи Кобзу.

Пан Підпальський натягнув вірйовку і став завязувать. Не вспів він у друге завузлить, як з листви просунулась здоровенна рука і вхопила його за чуб; блиснув кинжал — і оком не змигнуть, як разом з обезголовленим трупом звалив ся з дуба чоловік в чорному кобеняку і татарській кучмі. Не доторкуючись ще до землї, він одною рукою затопив патера по тїмю, а другою жовнїра у висок так, що обидва попадали мертві. Щука, побачивши се, вихопив шаблю, та не вспів замахнуть ся, як той чоловік пірнув йому кинжал в груди, у саме серце. Жовнїри схопились було за палаші, та бачать, що вже й Кобза з розвязаними руками хапаєть ся за шаблю Щуки, повернули назад, та й чкурнули на втїкача. Тут тільки Кобза глянув на свого збавителя...

— Марку! — скрикнув він, і обнявши його кріпко тулив до серця: — відкіля, яким побитом ти тутечки опинивсь?

— І я-ж був вчора з вами в парку Єремії, — одказав Марко, обтираючи кров з кинжала об одежу патера: — ви мене не бачили, а я бачив, як вас дурнів піймали, чув як і приказ віддали, щоб вас на сїм дубі замордовати... Та теперички не до розмови, треба втїкать, коли ще й втечемо, бо незабаром буде й погоня.

Кобза і Марко духом поперетинали ременї, котрими поскручувані були руки у козаків. Барило захопив броню убитого жовнїра, а Кобза завладав бронею Щуки і полїз в його кишеню за квіткою. Опріч квітки витяг він ще щось завернуте у бумажцї, розгорнув, аж то була та шпилька, що вчора княгиня Четвертинська подарувала Щуцї. Кобза сховав... Марко тимчасом витяг з дупла свою торбу.

— Ну, пани товариші, — гукнув він до козаків, перекидуючи через плече торбу, — дві милї нашої дороги коли Ляхи нас не доженуть, то вже хиба тодї побачать, як ми самі до їх прийдемо... Не одставайте!

З остатнїм словом Марко метнувсь в саму гущину лїса, а слїдком за ним і козаки потягли. Широко ступав він, неначе ведмідь-бортняк продирав ся між зарослею, ломав віти, виривав кущі з корінням і прокладував за собою стежку товариству.

Пройшовши кілька гонів, перебрались вони через глибоку балку і з милю простовали рідким лїсом, так що якби погоня настигла, то-б латво було їх тутечки захопить. Однак поки жовнїри добігли до замку і дали звістку, яка халепа спіткала патера і Щуку, поки піднялось кварцяне військо, наші сїроми перебігли рідколїся і вже крали ся пущами і глубокими бескедами. Дуже таки й потомились бідолахи, деякі вже й приставать стали. Один Барило браво йшов і втома його не брала; неначе кітка здиравсь він на дерева і оглядав, чи не насціва погоня. Як вели його на шибеницю, то йому і байдуже було, а теперички, як став на волї, усе його лякало: схопить ся з дерева птиця, залопотить звір в кущах, зараз приглядуєть ся і причува — сказано, запорожська сторожська натура. Вибравшись на невеличку прогалину, козаки посїдали, щоб трохи одпочить.

— А що, Марку, — спитав Кобза: — чи полегшала твоя гаспедська торба хоч трохи?

— Здаєть ся трохи полегшала, — одказав Марко: — бачу, минї вас жаль стало; вона у мене така, що тільки до то вона зараз і полегшає.

— Нехай вона тобі зовсїм полегшає за те, що нас виратовав. Теперички хоч і доженуть, так не звязані руки, поки знов скрутять, так я десять укладу. — Кобза витяг з піхви шаблю Щуки і став її розглядувать: — бач, яка гостра та уважиста, ще краще за моєї...

— Куди-ж ти запроторив свою броню?

— Там десь біля замку позакопували з Остапом, як нечиста мати понесла нас на весїля. Бач, з бронею не пустили-б.

— Та й наша броня там зосталась, — озвались деякі козаки.

— Годї вам теревенї гнуть, — гукнув Барило прислухуючись. — Чи чуєте, здаєть ся, у роги трублять?

Всї замовкли і стали прислуховать ся, аж справдї, десь далеко гугнів охотничий ріг. Сїроми посхоплювались і знов потягли за Марком. Лїс усе ставав гуще й гуще, кущі глоду, терну і шипшини позростались собі і стояли неначе добра огорожа. Не пройшли вони й пяти гонів, як близче почулись роги, а згодом, напрапивши на їх слїд, загавкали і заскавучали гончі собаки.

— Не одставайте, пани товариші, — озивав ся Марко, — недалечко вже зосталось!

— Каторжні собаки, — бубонів Барило, озираючись, — од їх не втечеш, бодай вони виздихали!

Незабаром знов ще близче загудїли роги і заскавучала собачня. Деякі з жовнїрів, доїхавши до гущини, позлїзали з коней і продирались слїдком за гончими. Чутко вже було, як вони гукали на собак і перекликались проміж себе, коли разом зупинив ся Марко біля дупловатого дуба, що ріс над горою, пролїз попід кущем глоду і одчинив невеличке віконце, таке, що тільки хиба гадюкою пролїзти чоловікови.

— А нуте, хлопці, лїзьте в мою хату! — скрикнув він, придержуючи віконницю.

Духом, як миші, поховались козаки у ту нору; остатнїй улїз Марко і зачинивсь. Віконниця була обложена з верху терниною і прикривалась густим кущем глоду, так що як не приглядуй ся, а не побачиш, де вона одчиняєть ся. Землянючку викопав Марко під самим дубом, і його коріня розходились неначе крокви і лати і підпирали землю; з дупла проходила оддушина і осьвіщала підземну хижку.

Тільки що вони поховались, як зашамкотїли кругом землянки гончі, гавкали, скавучали, і не находячи дальше слїда деякі порозбігались, а другі метнулись слїдом назад. Жовнїри, що йшли слїдком, завернули собак, і вони знов закрутились побіля дупловатого дуба, а одна, добігши до самого віконця, заскиглила і стала драпать лапами і скребти землю. Горою, з краю балки, з жовнїрами їхав верхи пан хорунжий.

— Чого вони так гвалтують? — спитав він тих жовнїрів, що пробирались у балцї.

— Кат їх батька знає чого, — обізвав ся передовий жовнїр, — усе крутять ся на однїм місци, а чорт-ма нікого, мабуть натрапили на борсучий слїд.

— Трубіть у роги, скликайте собак, — озивались з балки жовнїри, — тутечки тільки даремно потратимо час.

Загудїли роги, поскликали собачню, а там затріщав хмиз під копитами і через яку часинку все на округи замовкло...

Потомлені козаки попростягались на долівцї, а Марко витяг з пічурки глек з водою і клунок з сухарями.

— Снїдайте, хлопці, що Бог послав, — сказав він, ставляючи біля їх глек і кинувши клунок: — другої потрави у мене нема, вибачайте.

Голодне товариство митю випило воду і розхапало сухарі, аж торбинку пошарпали на шматки.

— А чи довго-ж ми тутечки сидїтимемо? — запитали козаки Марка, заморивши червяка.

— Поки не утихомирять ся Ляхи, — одказав Марко.

— Куди-ж ми рушимо? — питались деякі.

(Дальше буде).

*) штрикалка — інструмент до проколювання.

*) купоросна ацида — сірковий квас.

СЕРПЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
15	Четвер	П. м. Стеф.
16	Пятн.	Ізакія, Дал.
17	Субота	7 Отрок в Еф.
18	Неділя	Евсигн,
19	Понед.	Переобр. Госп.
20	Вівтор.	Демотія, Пул.
21	Середа	Еміліяна

НОВИНКИ.

Австрійське правительство і справа українського університету. Міністер просьвіти, Гуссарек, повідомив предсідателя українського клюбу, д-ра Костя Левицького, що при кінци серпня предложить правительство обом клюбам, т. є. українському і польському проєкт цісарського письма в справі основаня українського університету. Письмо се буде так вредаґоване, що повинно вдоволити обі сторони. Речинець основаня університету буде означений на 6 літ, при чім рік 1912 буде вже вчислений в сей період. Міністер Гуссарек надіє ся, що сей спосіб поставленя справи саме перед початком переговорів в справі соймової виборчої реформи, вплине додатно на переговори в сій справі.

Зьвірства англійських підприємців. Не хоче ся вірити, щоб де у сьвіті міг хто небудь допустити ся такого зьвірства, як отсе читаємо в часописах; допускала ся їх через довший час одна анґлійська компанія добування ґуми в перуанській провінції Потумайо. полудневої Америки. Ще перед двома роками підніс якийсь пан Гарденбурґ тяжкі оскарженя против сеї компанії. Тоді вислало анґлійське правительство свого конзуля з Ріо де Жанейро, щоб про все там розвідав ся. І він виявив просто страшні річи. Він каже у своїм звіті що за 4 мілїони кільоґрамів ґуми, які компанія вислала до Анґлії, заплатило 30 тисяч Індіянів житєм. Сих нещасних рабів або заголоджували на смерть, або стинали голови, або стріляли або по просту палили, виставляючи їх перед тим на чортівські муки. Коло факторних домів цілі гори людських кістяків, як би по якій війні. Про те, що Індіянів, чоловіків, жінок і дітий, били батогами, не варто й згадувати проти тих всіх инших мук зьвірств, яких допускали ся на сих нещасних жертвах анґлійські кати. На сотки випадків назвав конзуль лише кілька примірів, від яких волос на голові стає дубом. Молодих жінок так бито, що рани їм вже не могли загоїти ся, і почивали гнити, так що в них плодили ся черваки; тогди їх або стріляли, або гнали їх до родимих сіл і вони вмирали звичайно по дорозі. Били їх також воловим хвостом а потім ще втинали вухо, ніс, руку, ногу, або вирубували язик. Чоловіків і жінок брали за волосє і товкли ними так довго до землї, доки не було вже пізнати лиця. Мамів, яких діти не принесли відповідної скількости ґуми, били до крови, щоби нагоняли дітий ліпше до праці. Чотирох молодих Індіянів тримали так довго під водою, аж попукали. Одну жінку повісили головою в долину на дереві; під головою підпалили огонь і так її спекли живцем. Инших знов обливали нафтою і підпалювали. Як урядники компанії справляли який бенкет то тогди брали котрогонебудь чоловіка з темниці привязували до дерева і стріляли до цїли. У своїм справозданю подає сей конзуль імена 13 ох[illegible]атів, між якими якийсь Армандо Норманд вів перед. Анґлійське правительство налягає тепер в спілці з американським на перуанські власти щоби виновників примірно покарали.

Спомини з бою під Цусімою. Кружок учасників бою під Цусімою видав брошуру, з якої Меншіков наводить уступи, що сьвідчать про вартість заряду тодїшної російської фльоти. І так напр. один з російських кружляків, завдяки скорости уйшов перед неминучою загибілю і доплив майже до Владивостока. Минувши поблизкий залив, де можна було заосмотрити ся в вугль і порозуміти ся телеґрафічно з Владивостоком, кружляк сей вплинув припадково до иншого заливу, наїхав на підводну рафу і знайшов ся в безвихіднім положеню. Капітан приказав висадити кружляк у воздух. Другий примір такий: Капітан П. вислав до Порт Артура оруже і живність. Супроти здачі твердині ся посилка вернула. Підчас виладовуваня корабля показало ся, що замість оружєм і живностю скрині були наладовані... камінями.

Перегляд найбільшої фльоти на сьвіті. В проливі Spithead коло Анґлії зібрала ся оногді величезна морська сила, три четвертини всеї воєнної фльоти Великої Британії. Перший раз зібрала ся така могуча морська сила не для перегляду монарха, лише для запрошених анґлійським міністром Чурчілем веїх членів парляменту. Онодїшний перегляд був дійсно величавий. На ювилей королевої Вікторії стануло 109 воєнних кораблів, на діяментовий рік сеї королеви 165; на коронацію Едварда VII. ставило ся 126 кораблів, а в минулорічнім перегляді Юрія V. було 169 кораблів всякого рода. В сім історичнім проливі стануло оноді 238 воєнних кораблів, панцирників, кружляків і торпедовців. Число армат дорівнувало воєнній фльоті цілого сьвіта, без Німеччини. Довжина лінї виносила 30 анґлійських миль. Фльота та виставила 18 панцирників, заосмотрених в армати найбільшої системи, підчас коли решта сьвіта розом з Німеччиною має таких кораблів 21. Є там чотири кораблі дреднавти з 13 і пів цалевими арматами, яких стрільно важить 1.250 фунтів. Вага стрілен найновійших німецьких дреднавтів виносить 981 фунтів. Найбільшим воєнним кораблем анґлійської і взагалї сьвітової фльоти є панцирник кружляк „Lion“ (лев). Має він 26.350 тон, 3.850 тон більше від найбільшого дреднавта „Thunderer“ і має аж 8 13 і пів цалевих армат. Є він також найскоршим воєнним кораблем, робить на годину 82 узли. „Lion“ коштував 2 мілїони фунтів штерлінґів. Маневрам анґлійської фльоти приглядали ся з берега кількадесять тисячні товпи народа. Найцікавійшою точкою проґрами було кидане з літаків бомб на підводні судна. Сей перегляд урядило анґлійське правительство для заманїфестованя своєї могучости.

Тайна старинного замку. Цікаву історію читаємо в „Weltblat“: В 1855 році в замку Владимірск, біля Плоцка номерла стара бароніха Лївелецька Прус. Покійниця була Француженка по походженю; в молодости славила ся вона красотою і полонила богатого польского аристократа Лївелецького-Прус. На старість стала ся бароніха якоюсь дивачкою. Майно стояло над руїною і, коли вона померла, наслїдники поспішились продати запущене майно, в якім новий власник завів бровар. Меблї, а в сім числї й стара скринка були продані торговцям старих річий. Купець, що купив скриночку, знайшов в ній подвійне дно а в тайній скринці сего дна побачив пожовклий пакет, в якім находив ся: чудесний портрет-мініятура молодої красавиці з песиком на руках і записка; в якій точно означена була комната в старім замку, де в стіні находять ся замуровані її дорогоцінности. Купець купив звалища замку за всі гроші, які мав і начав викопалища. Дійсно в однім стіні найшов замуровану посудину. Та яке було його здивоване і страх, коли в посудині показав ся скелет малого песика. Нещасний мало не зійшов з толку, але його дочка почала дальше оглядати посудину. Під трупом песика показав ся нашийник, цілий з великих брилянтів і ланцушок з золотими кільцями з брилянтами.

Гарна почта. Властитель одної печатні в Іркутську (Сибір), одержав недавно лист, адресований до його батька, котрий помер перед 8 роками. Лист сей був наданий в Варшаві і подорожував рівно 22 роки 2 місяці і 10 днів. Звичайно листи з Варшави до Іркутська їдуть 8—10 днів.

Що сліпі діти „бачать“ у зоольоґічнім городі. Недавно відвідало більше як сто дітий зоольоґічний город в Ню Йорку. Се справило їм велику приємність, бо вони перший раз в житю „бачили“ зьвірів; вони дотикали їх руками, а потім оповідали, як собі їх представляють.

Один хлопчик дотикаючи руками потлянського коня, сказав: „Я знаю се верблюд, він має горб!“ „Неправда“ викликнула чотирнайцятьлітна дівчина, се медвідь, його волосє цілком кудлате“. Инший вважав коника за великого пса, а лише одинокий зі всіх сказав переконуюче: „Се кінь“! Ще дивнійші були відповіди при инших зьвірятах. Верблюда назвали качкою. Цікаве було, що діти дуже вірили своїм учителям. Вони знали, що зьвірята не зроблять їм кривди, коли учитель присутний. Ах, як він вохко віддихає, викликнула одна дівчинка, коли жирафа полизала її руку язиком. Вона не хотіла вірити словам учителя, яка ся жирафа висока, дивувала ся, коли вилїзла високо на драбину, а все ще могла дотикати ся зьвіряти. „Чи се дійсно зьвіря, що жие на землї; менї здає ся, що се птах“. Так думали й инші діти.

Та найцікавійше зьвіря з цілого городу був слонь. Не могли ним надивувати ся бідні сліпі діти. Обмацували великанські ноги, трубу а навіть вилазили йому на карк. Тут були найдивнійші питаня. „Але слонь мусить мати добрий нюх, коли він має такий великий ніс?“ питала мала дівчинка, а друга назвала слоневі вуха фіранками. Його мусить боліти, коли спотикне ся на ногу, або коли підчас сну обертає ся“, говорив хлопчик.

Коли вони так оглянули прочі зьвіряти, дістали на задачу нарисувати ріжні зьвіряти. Декотрі рисунки були дійсно цікаві, коли зважити, що діти послугували ся лише одним змислом, дотику. А найліпші таки були моделі зьвірят споряджені дітьми. Взагалї сліпі діти визначають ся незвичайно таланом виліплювати ріжні предмети з глини. Трафляли ся моделі дуже подібні до зьвірят, яких „бачили“ в огороді.

В товаристві мумії. В Ґатешад доконано сими днями страшного відкритя. Одну 70-літну старушку, Найтль, що мешкала у відокремленім дімку зі старушкою сестрою, хотів відвідати їх свояк. На дармо стукав довго до двери і вікон — старушки не відчиняли. Се видавало ся підозрілим, тому вивважено двері. В першій комнаті не було нікого, в другій побачено дві женщини. На вид прибувших одна з них підняла ся, та сейчас знова упала. Була се знидїла, безсильна старушка а друга була певного рода мумією. Візваний лїкар ствердив, що ся жінка померла більше як перед роком, що потвердили також поліційні доходженя. Стверджено, що перед півтора роком, старушки-сестри, що занимали ся кравецтвом, виходили на прохід, відтак виходила лише одна з них, але від кількох місяців і та не давала о собі ніякого знаку житя. Наймовірнійше не виходила з дому. Старушка випитувана не давала ніяких відповідий, лише вдивляла ся непевно в питаючих. Лїкар сконстатував у неї божевілє. Займаючим в тім незвичайнім відкритю був факт, що тїло померлої не улягло розкладови і виглядало як сухий кістяк.

Як радять собі мужчини. Супроти щораз більшого суперництва між мужчинами і женщинами, яке витворило ся в наслідок дешевої праці жінок по всяких бюрах, слепах, банках і торговлях, впали льондонські урядники на дуже добру гадку і на загальне вдоволенє порішили небезпечну для них справу суперництва. Основали іменно союз, якого цілью — видавати замуж всї працюючі дівчата. Щоби ту задачу сповнити, винаймили великий льокаль, в якім урядують товариські збори, забави з танцями і розмови на тему культурної ваги і хісна супружя. Кожда дівчина, котра лишає посаду, щоби вийти замуж, одержує 15 фунтів штерлінґів (75 д.) на виправу і безпроцентову позичку в такій самій висоті, сплачувану в місячних ратах. По народженю першої дитини, одержує 2 фунти штерлінґів, а єсли уродить ся син 3 фунти штерлінґів. По шестій дитині одержує додаткові ґратифікації. Фондів достарчає льотерія, на котру правительство радо згодило ся, видячи, що сей союз має на цїли достарчити краєви горожан. Союз повстав перед пів роком і зазначив вже свою дїяльність 1250 супружами.

Справоздане касове Р. Н. Союза
за місяць липень 1912 року.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	341	34
2	Mt. Carmel, Pa.	73	70
3	Olyphant, Pa	111	43
4	Jersey City, N. J.	51	59
5	Mt. Carmel, Pa.	89	00
6	Brownsville, Pa.	56	00
7	McAdoo, Pa.	168	95
8	Elmira Heights, N. Y.	41	09
9	St. Clair, aP.	130	89
10	Ansonia, Conn.	101	63
11	Waterbury, Conn.	34	59
12	Yonkers, N. Y.	102	25
13	Troy, N. Y.	38	93
14	St. Louis, Mo.	129	61
15	Buffalo, N. Y.	44	93
16	Lansford, Pa.	222	25
17	West Pawlet, Vt.	23	00
18	Seymour, Conn.	25	00
19	Homer City, Pa.	23	00
20	Jessup, Pa.	104	34
21	Mayfield, Pa.	14	00
22	Nesquehoning, Pa.	23	70
23	Homestead, Pa.	94	00
24	Shamokin, Pa.	20	00
25	Trauger, Pa.	59	34
26	Belle Vernon, Pa.	28	00
27	Glen Lyon, Pa.	70	36
28	Mahanoy Plane, Pa.	255	78
29	Rhone, Pa.	99	93
30	Breslau, Pa.	95	03
31	Eleanor, Pa.	37	25
32	Trauger, Pa.	53	75
33	Northampton, Pa.	249	05
34	Old Forge, Pa.	25	59
35	Whitney, Pa.	52	19
36	Scottdale, Pa.	37	00
37	Chisholm, Minn.	86	59
38	Auburn, N. Y.	86	20
39	Syracuse, N. Y.	—	—
40	Edwardsville, Pa.	82	75
41	Westmoreland, Pa.	36	95
42	Passaic, N. J.	100	72
43	Simpson, Pa.	24	60
44	Mt. Carmel, Pa.	12	00
45	Philadelphia, Pa.	32	31
46	Plymouth, Pa.	153	25
47	Ambridge, Pa.	31	31
48	McKeesport, Pa.	95	13
49	Powhatan, W. Va.	22	75
50	Desloge, Mo.	3	00
51	Yatesboro, Pa.	39	00
52	Holyoke, Mass.	16	00
53	Pittsburg, Pa.	177	17
54	Terryville, Conn.	20	49
55	Carnegie, Pa.	114	72
56	Wheeling, W. Va.	33	14
57	Cohoes, N. Y.	31	19
58	Ramey, Pa.	90	54
59	Leisenring, Pa.	40	36
60	Baltimore, Md.	14	16
61	Dunlo, Pa.	111	25
62	Lopez, Pa.	17	36
63	Ford City, Pa.	75	25
64		—	—
65	Elizabeth, N. J.	88	43
66	New York, N. Y.	55	95
67	Butler, Pa.	8	00
68	Ansonia, Conn.	10	59
69	New York, N. Y.	16	00
70	Jersey City, N. J.	125	43
71	Franklin Furnace, N.J.	10	00
72	Alden Sta., Pa.	89	45
73	Providence, R. I.	15	27
74	Granville, N. Y.	17	00
75	Mt. Carmel, Pa.	22	00
76	Newark, N. J.	35	66
77	Yorkville, O.	15	00
78	Minersville, Pa.	229	85
79	Meyersdale, Pa.	19	20
80	Pleasant Valley, Pa.	38	10
81	Baltimore, Md.	34	84
82	New Alexandria, Pa.	80	84
83	Carnegie, Pa.	10	18
84	Canonsburg, Pa.	22	18
85	Hazleton, Pa.	184	34
86	Olyphant, Pa.	11	00
87	Lancaster, N. Y.	27	36
88	Tonawanda, N. Y.	11	28
89	Simpson, Pa.	12	00
90	Centralia, Pa.	38	70
91	McKees Rocks, Pa.	84	46
92	Taylor, Pa.	56	88
93	Newburgh, O.	17	35
94	New Britain, Conn.	40	13
95	Beaver Meadows, Pa.	68	95
96	Pittsburg, Pa.	—	—
97	Marion Heights, Pa.	17	00
98	Shenandoah, Pa.	36	25
99	Wilkes Barre, Pa.	106	27
100	McKeesport, Pa.	14	72
101	Canonsburg, Pa.	6	06
102	Cleveland, O.	87	77
103	Superior, Wis.	23	25
104	Perth Amboy, N. J.	114	69
105	Nicetown, Pa.	26	21
106	Chicago, Ill.	111	70

Від.	Місцевість	$	ц.
107	Sayre, Pa.	40	18
108	New York, N. Y.	105	71
109	Ellsworth, Pa.	51	32
110	Leetsdale, Pa.	44	00
111	Allegheny, Pa.	21	77
112	Cleveland, O.	17	72
113	New Florence, Pa.	47	45
114	Dunmore, Pa.	52	25
115	New Philadelphia, Pa.	27	75
116	Chisholm, Minn.	21	63
117	New York, N. Y.	66	71
118	Pittsburg, Pa.	—	—
119	Latrobe, Pa.	30	50
120	Spangler, Pa.	82	60
121	Trenton, N. J.	120	00
122	Trenton, N. J.	52	18
123	Scranton, Pa.	39	33
124	Ormrod, Pa.	28	72
125	Chicago, Ill.	14	07
126	Beaverdale, Pa.	42	18
127	Buffalo, N. Y.	70	47
128	Lorain, O.	19	84
129	Sykesville, Pa.	46	25
130	Pittsburg, Pa.	36	85
131	Beaver Meadows, Pa.	20	95
132	McKeesport, Pa.	—	—
133	Newark, N. J.	74	87
134	Ernest, Pa.	38	00
135	Smoke Run, Pa.	106	00
136	Carnegie, Pa.	60	49
137	Lackawanna, N. Y.	10	95
138	Philadelphia, Pa.	8	36
139	Oil City, Pa.	29	00
140	Youngstown, O.	54	68
141	Little Falls, N. Y.	60	91
142	Elizabeth, N. J.	51	83
143	Windber, Pa.	53	00
144	New York, N. Y.	11	59
145	Altoona, Pa.	18	00
146	Detroit, Mich.	22	26
147	Allentown, Pa.	83	50
148	California, Pa.	19	59
149	Lackawanna, N. Y.	29	60
150	Pittsfield, Mass.	7	00
151	Allentown, Pa.	—	—
152	Homestead, Pa.	101	00
153	Berwick, Pa.	31	54
154	Dunmore, Pa.	48	80
155	Perth Amboy, N. J.	79	61
156	Sheffield, Pa.	15	18
157	Donora, Pa.	79	22
158	Creekside, Pa.	24	94
159	Wilmerding, Pa.	21	95
160	Jamaica, N. Y.	44	24
161	Tower City, Pa.	34	50
162	Scranton, Pa.	39	19
163	Chicago, Ill.	14	75
164	N. Hadley, Mass.	8	59
165	Chicago, Ill.	54	13
166	Barnesboro, Pa.	45	00
167	Cumbola, Pa.	8	00
168	Perth Amboy, N. J.	47	11
169	Scranton, Pa.	42	00
170	Jersey City, N. J.	54	63
171	Pittsburgh, Pa.	20	54
172	Fredericktown, Pa.	26	25
173	Cleveland, O.	24	00
174	Oxford Furnace, N. J.	23	00
175	Detroit, Mich.	28	81
176	New Burgh, N. Y.	23	30
177	Vegreville, Alta., Can.	8	00
178	Manchester, N. H.	13	95
179	St. Louis, Mo.	92	24
180	Scarbo, W. Va.	24	00
181	Manville, R. I.	8	93
182	Dixonville, Pa.	60	95
183	Sunderland, Mass.	19	59
184	Whiting, Ind.	54	00
185	Hazleton, Pa.	55	00
186	McAdoo, Pa.	45	37
187	Ford City, Pa.	44	50
188	Ginter, Pa.	84	71
189	South Fork, Pa.	—	—
190	Newark, N. J.	21	54
191	Troy, N. Y.	47	59
192	Herkimer, N. Y.	22	08
193	Red Star, W. Va.	16	00
194	Minneapolis, Min.	37	66
195	Peckskill, N. Y.	20	18
196	Whiting, Ind.	44	00
197	Swoyers, Pa.	65	51
198	Port Jerwis, N. Y.	21	85
199	Whiting, Ind.	38	00
200	Syracuse, N. Y.	5	18
201	Whippany, N. J.	57	02
202	Auburn, N. Y.	20	08
203	Brooklyn, N. Y.	29	00
204	New York, N. Y.	27	56
205	Emerald, Pa.	31	59
206	Woonsocket, R. I.	24	43
207	Jeanette, Pa.	37	84
208	Kingston, Pa.	46	18
209	Carteret, N. J.	95	34
210	Westchester, N. Y.	19	00
211	Stapleton, N. Y.	21	23
212	Cleveland, O.	30	00
213	Bayonne, N. J.	48	23
214	Chicago, Ill.	21	22
215	New York, N. Y.	23	46
216	Hazleton, Pa.	43	00

Від.	Місцевість	$	ц.
217	Rochester, N. Y.	33	91
218	Youngstown, O.	30	85
219	Bakerton, Pa.	59	00
220	Chicago, Ill.	33	77
221	Chicago, Ill.	42	32
222	Mahanoy City, Pa.	101	73
223	Port Bowkley, Pa.	56	67
224	Belle Valley, O.	25	43
225	Desloge, Mo.	68	98
226	Hammond, Ind.	19	00
227	Derry, Pa.	62	50
228	St. Clair, Pa.	25	00
229	Scranton, Pa.	102	59
230	Youngstown, O.	56	30
232	New Alexandria, Pa.	16	33
233	New York, N. Y.	15	48
234	Elizabethport, N. J.	50	04
235	Rossford, O.	41	38
236	Ambridge, Pa.	4	77
237	Chester, Pa.	48	23
238	New Alexandria, Pa.	—	—
239	Philadelphia, Pa.	61	44
240	Windber, Pa.	17	00
241	Newark, N. J.	13	54
242	Hawthorne, Ill.	20	13
243	West Pullman, Ill.	13	90
244	Bellefonte, Pa.	16	95
245	Trenton, N. J.	50	12
246	Crompton, R. I.	19	00
247	Wilmington, Del.	34	84
248	Coatesville, Pa.	55	22
249	Nanticoke, Pa.	35	02
250	Pittsburg, Pa.	109	26
251	Cleveland, O.	29	63
252	Northampton, Pa.	22	59
253	Lopez, Pa.	49	59
254	New Britain, Conn.	21	85
255	West Newton, Pa.	28	59
256	Ronco, Pa.	18	36
257	Spring Valley, N. Y.	20	13
258	W. E. Pittsburgh, Pa.	25	95
259	Chicago, Ill.	35	84
260	Taylor, Pa.	40	23
261	Taylor, Pa.	40	00
262	Ansonia, Conn.	10	36
263	Fulton, N. Y.	10	82
264	Juliet, Ill.	36	50
265	Taylor, Pa.	56	59
266	Glen Lyon, Pa.	37	46
267	Kingston, Pa.	26	36
268	Duquesne, Pa.	58	45
269	East Chicago, Ind.	32	15
270	Jersey City, N. J.	18	93
271	Treskow, Pa.	27	39
272	Delano, Pa.	23	55
273	Hudson, N. Y.	21	00
274	Youngstown, O.	42	66
275	Perth Amboy, N. J.	64	25
276	Ambridge, Pa.	19	54
277	Hartford, Conn.	32	99
278	Wilkes Barre, Pa.	75	22
279	Glen Campbell, Pa.	25	00
280	Stockton, Pa.	—	—
281	Manchester, N. Y.	16	00
282	Syracuse, N. Y.	15	79
283	Auburn, N. Y.	19	49
284	Rome, N. Y.	14	27
285	Glassport, Pa.	9	00
286	Lorain, O.	20	18
287	Carnegie, Pa.	15	60
288	So. Bethlehem, Pa.	24	77
289	Elizabeth, N. J.	34	07
290	Clarksburg, W. Va.	3	00
291	Brooklyn, N. Y.	15	13
292	Detroit, Mich.	30	26
293	Duquesne, Pa.	48	34
294	Madera, Pa.	34	30
295	Akron, O.	16	13
296	New Kensington, Pa.	38	07
297	Dravosburg, Pa.	23	19
298	Holden, W. Va.	37	34
299	Kent, Pa.	29	00
300	Johnstown, Pa.	67	98
301	Chicago, Ill.	35	66
303	Olwein, Iowa.	19	40
304	Heilwood, Pa.	38	50
305	Bruceton, Pa.	15	59
306	Cumbola, Pa.	25	17
307	Wilkes Barre, Pa.	12	08
308	East St. Louis, Ill.	21	72
309	Clayville, N. Y.	6	00
310	Hazleton, Pa.	38	00
311	New York, N. Y.	11	89
312	Reading, Pa.	21	58
313	Trenton, N. J.	15	00
314	Hazleton, Pa.	12	00
315	Jersey City, N. J.	11	77
316	Rochester, N. Y.	14	80
318	Northampton, Pa.	23	90
319	Newark, N. J.	15	80
320	Baltimore, Md.	15	84
321	Clifton Heights, Pa.	17	08
322	Tolleston, Ind.	16	40
323	Kansas City, Cans.	19	17
324	Philadelphia, Pa.	42	94
325	Butler, Pa.	28	70
326	Avoca, Pa.	50	00
328	Toronto, Canada	47	75

Чек Нр. 2354 Р. Н. Союза вертаєсь до каси Р. Н. Союза 100.00

„Свобода" решта за адвертайзменти Календаря за рік 1912 - - - - - - 12.00
Процент з банків до 1-го липня 1912 р. - - - - 1.503.96
Прихід за місяць липень є $15.918.76

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Коєць Василю, Bakerton, Pa. - - - - - 1.000.00
Ковальський Петрі, Cleveland, O. - - - 500.00
Ревак Климентію, Keiser, Pa. - - - - 900.00
Бережняк Михайлї, Jersey City, N. J. - - - 600.00
Васко Марії, Duquesne, Pa. 500.00
Павелчак Лукачу, Jersey City, N. J. - - - 500.00
Гриняків Антоні, Chicago, Ill. 1.000.00
Чергет Мартині, Lansford, Pa. - - - - - 1.000.00

Запомога по бл. п.

Крокош Насті, Betlehem, Pa. - - - - - 200.00
Скрипак Йоані, Yonkers, N. Y. - - - - - 400.00
Велиґдан Анні, Mt. Carmel, Pa. - - - - - 400.00

Запомога для:

Бенца Василя, Brownsville, Pa. - - - - - 200.00
Томчак Івана, Lansford, Pa. 200.00
Онуфрів Григорія, Jersey City, N. J. - - - 200.00
Мигаль Теодора, Bofalo, N. Y. - - - - - 100.00
Мута Григорія, Simpson, Pa. 100.00
Рапавий Дмитра, Plymouth, Pa. - - - - - 100.00
Крамар Івана, Dunlo, Pa. 100.00
Матлага Стефана, Elizabeth, N. J. - - - - - 100.00
Предзімірський Петра, Wilkes Barre, Pa. - - 100.00

Сирітська часть по:

Врабель Андрею, Pittsburg, Pa. - - - - - 195.00
Гудак Івані, Elizabeth, N. J. 566.67
Війтик Матвію, West Pawlet, Vt. - - - - - 500.00
Міжічко Івані, Whiting, Ind. 500.00
Кеба Івані, Shamokin, Pa. 500.00
Орган Р. Н. Союза „Свобода" за липень - - 1.453.20
Платня г. Уряду - - - 270.00
Адміністрація Р. Н. Союза 170.41
Надгорода Організаторів - 191.44

Розхід за місяць липень є . 12.546.72

Зіставлене:

Прихід за липень 1912 р. є 15.918.76
Готівка з кінцем черв. остала 103.012.02
Весь прихід разом є - - 118.930.78
Розхід за липень 1912 р. є 12.546.72
Готівка з кінц. липня остає $106.384.06

З того:

Фонд сирітський . . .	47.468.46
„ резервовий . . .	34.355.11
„ народний	5.473.67
„ бідних	7.915.63
„ еміграційний . . .	3.048.51
„ розпорядимий . .	8.122.68
Разом . . .	$106.384.06

D191

Д. Капітула, г. предс.,
А. Шаршонь г. кас.,
С. Ядловський г. ф. секр.

РАЗ НА ВСЕ.

Усіх тих, що змінюють свої адреси, просить ся дуже, щоб при зміні писали стару і нову адресу, як також число відділу до котрого кождий зміняючий адресу належить.

Хто не буде придержувати ся отсего, не може мати опісля до нікого найменчої претенсії, єсли не буде діставати „Свободи".

З поважанем
Експедиція.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

ANTHONY CURKOWSKY, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
Часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Справа „Рідної Школи“ на Головній Конвенції Р. Н. С.

(*Письмо надіслане з Галичини.*)

Коли на дни 9. вересня зберуть ся американські Українці на XII. Головну Конвенцію, то її наради осягнуть що йно тоді користний успіх, коли на них обговорить ся також справи, що мають загально національне значінє.

Ми Українці розкинені по цілому сьвіті, нас гнете всяка недоля. Північний цар бісить ся та лютує навіть над українським словом, яке вигнав зі школи, церкви та уряду. Недавне замкненє читальні та бібліотеки київської „Просьвіти“ се нове брутальне насильство, котрого не мож пустити в непамять. Колись прийде час відплати за всі ті знущаня над великим народом. А хвиля та — здаєсь — вже недалека.

В Австрії моглиби ми після австрійських законів мати все, що нам правно належить ся. Та тут має значінє той, хто має силу. І власне нашою найважнійшою задачию є орґанізувати силу. На Угорщині ми майже пропащі, бо там нема навіть української національної сьвідомости, а пропаґанди вести цілковито не вільно. Угорську Україну мож хиба відродити через американських еміґрантів. Розмірно найлучше стоять Українці на вільній американській землі, та тут вони позбавлені опіки властий, лишені лише власній помочи. Мимо сього треба з подивом глядіти, як наші американські еміґранти закладають товариства та переводять орґанізацію і поволи набирають значіня.

Представивши собі так лише побіжно стан української справи у всіх землях, де живуть Українці, ми мимоволі ставимо собі питанє: чи є яка спільна гадка — ідея, яка би лучила тих всіх наших земляків, розкинених по цілому сьвіті? Безперечно, що є, а тою ідеєю є: стремлінє до самостійної України. Ся гадка се той цемент, що нас всіх споює, лучить разом. Але се стремлінє мусить обявити ся не самими гадками та словами — але ділами. І як спільна ся ідея, так і діла, що є випливом тої ідеї мусять бути також спільні. Тут треба забути на ті перегороди, які нас ділять, забути на партийні спори і підпорядкувати приватні та партийні справи тій висшій цїли.

Згадуючи про самостійність України треба мати все на увазі ріжні політичні констеляції. Теперішне міжнародне положенє є того рода, що кождої хвилї може принести зміну ґеоґрафічної карти Европи. Серед тих великих подій не сьміє забракнути нашого голосу бо і о нас може розходити ся. Тому то ми мусимо підготовляти людий до великих подій. Се найважнійша наша теперішна задача. З непросьвіченими, темними масами ми далеко не зайдемо. Ба, тай ті що покінчили висшу школу, ще не всї бувають справді вченими. А ми мусимо підготовити, виховати людий для всїх справ, які виринають в кождій новочасній нації. І нам не сьміє бути чужою гадка про виплеканє своєрідного промислу, торговлї, плеканє висших наук, штук, розвиток рідної лїтератури. На все те ложуть всї народи мілїярди гроший, тож і ми мусимо про те подбати. В тих справах ми не можемо оглядати ся на кордони. Коли для України треба людий то все одно, чи ми їх знайдемо в Росії, Австрії, чи в Америці — ми їх мусимо стягнути та заставити до тої справи, до якої вони надають ся. Коби лише найшли ся такі! Але що стане ся тоді, коли ми людий не знайдемо?! Вже тепер не стає нам людий до певних справ, тож ми сейчас мусимо взяти ся до образованя та підготовленя відповідних сил!

І ся справа власне повинна виринути на Конвенції. Конвенція повинна застановити ся, та обдумати, як би чи то створити фонд для вихованя відповідних людий, чи може підпомагати інтензивно з'орґанізованими грошевими датками Краєвий Шкільний Союз — Рідна Школа у Львові, котрий має власне на цїли підготовленє людий для всяких галузий знаня для цїлої України. Сї приватні школи, які удержують ся з фонду „Рідної Школи“, виховують нам молоде поколїнє в патріотичнім дусї а також і підготовляють сили до праці на всїх областях національної культури. Думаємо, що в сїй справі не буде грати ніякої ролї погляд, що справа „Рідної Школи“ се чисто галицька справа. Якраз противно, се справа соборної України, і тому сю справу належить взяти під розвагу на XII. Головній Конвенції Руського Народного Союза.

На Конвенції Руського Народного Союза треба би предложити вже готовий плян помочи „Рідній Школї“ в Галичині. Перед всїм треба би подбати про забезпеченє сталих підмог для тої інституції. Один такий спосіб подав в 28. числї „Свободи“ з дня 11. липня б. р. п. Юліян Павчак, член 203 від. Р. Н. Союза в статї: „Що спасе український нарід“. Спосіб той полягав би в тім, що кождий член Р. Н. Союза мав би платити місячно при кождім розметї по 2 центи на фонд „Рідної Школи“ а се дало би около 20 тисяч корон річно. Другий спосіб був би такий, що належало би при всїх платних вступах на представленя, концерти, пікніки та вечерниці вставити обовязковий 5 процентовий додаток до білєтів на фонд „Р. Ш.“ в Галичині, а коли би се так загально приняло ся, як в Галичині, то се дало би дохід принайменше около 10.000 корон. Треба лише, щоби се завели всї українські орґанізації без згляду на партії, а українська американська преса повинна се оподаткованє належито розреклямувати і візвати всїх Українців до карности в тім зглядї. Третий спосіб се заведенє стемплїв „Рідної Школи“, котрими кожкий Українець і всї українські товариства стемплювали би листи, письма, поданя, квіти на платню і т. п., коли їх висилають до Українців або до українських товариств чи інституцій. Четвертий спосіб: упросити всїх отців духовних, щоби відправили раз на чверть року акафист, з якого дохід призначують на „Рідну Школу“. Пятий спосіб: принагідні збірки на мітинґах, сьвятах, хрестинах, весїлях та ріжних сходинах. Найважнійше однак: се переведенє плянової орґанізації „Рідної Школи“ в Америці на взір орґанізації Краєвого Шкільного Союза у Львові, з поодинокими комітетами та кружками „Рідної Школи“. В той спосіб можна би й своїх людий заінтересувати справою шкільною і прийти в поміч Галичанам. Кромі сього ще одна важна річ з тим лучить ся, а то: з'єдиненє всїх українських партий на тлї шкільнім, бо се справа загально народна, міжпартійна, яка єднає всї українські партії в Галичині. Бо спільні справи мусять мати українські сторонництва; — инакше ми не були би народом.

Тих кілька гадок піддаємо під розвагу делєґатам на Конвенцію. Братя! Від Вас очікує помочи весь український народ. Що зробите для „Рідної Школи“ се зробите для цїлого українського народа!

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подаю до загальної відомости, що всї гроші (до цента) які зібрав Комітет фонду імени бл. п. о. Николая Стефановича на рідну школу зістали вислані до Руського Краєвого Союза Кредитового у Львові. Свого часу було оголошено, що вислано 6.000 корон, а тепер дня 29 липня вислано решту узбираних грошей в сумі 1445 корон. Так отже вислано до тепер 7.445 а позаяк фонд має виносити 10.000 корон та бракує ще 2.555 корон.

Комітет рішив внести просьбу до делєґатів на Конвенції Р. Н. Союза о ласкаве доповненє фонду до 10.000 корон. Наколи Славні делєґати ухвалять дати на фонд згаданий $525 то справа з фондом буде покінчена. Во виду заслуг бл. п. о. Николая Стефановича для Р. Н. Союза належить сподївати ся що делєґати Р. Н. Союза прихилять ся до просьби Комітету,

За Комітет
о. М. Данилович, предс.,
М. Порада, кас.,
А. Бучак, секр.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ УВАГИ І ПРОЄКТИ.

(Продовженє з стор. 2-ої).

37.

Читати до тепер уміщувані проєкти аж мило чоловікови на серци, бо видко що члени розумно і тверезо задивляють ся на річ і хотять бачити свій Р. Н. Союз дійсно здоровим і сильним. Провідною думкою дотеперішних проєктів є, щоби **Р. Н. Союз став асекураційним** товариством, як найбільше **користним і догідним для всїх Русинів без ріжниці країв, вір і обрядів** та щоби він виховував їх на добрих і розумних горожан Америки, котрі перенятї правдивим патріотичним духом змагали би до одної цїли.

Тут хочу деякі проєкти повторити за другими а деякі подаю від себе.

Р. Н. Союз є асекураційним товариством в першій мірі. Маєтком його завідують вибрані урядники. А тих урядників повинно ся вибирати тілько, кілько їх в дійсности потреба. Бо урядників вибирає ся до роботи а не до паради! Отже потрібні: **Предсїдатель, касієр і секретар** і евентуальні їх заступники, для орґану **одвічальний редактор;** дальше до помочи: радні а для контролї: контрольна комісія. Після сего **не потрібна є містопредсїдателька**, бо так з нею як і без неї — а **кошт засїдань більший! Се є вибір гоноровий** — а після моєї думки гонори повинні уступити на бік — а робота на пляц!

Із двох секретарів — як мудро проєктує п. Колодій — **вистарчить оден.** Роботу касієрську повинен робити касієр — а секретар, секретарську. Секретар буде мав більше праці то правда, але на се є рада, може тримати собі помічника. Отже в часї засїдань секретар секретарює, а помічник сповняє свою щоденну працю; отже вже оден чоловік не побирає непотрібно дієт а вся робота іде своїм тором.

Головного орґанізатора не потреба, а ліпше є вибрати окружних орґанізаторів, котрі мали би обовязок в призначенім собі окрузї закладати нові відділи, навідувати старі та подавати інструкції від Голов. Уряду. Се були би неначе аґенти Р. Н. Союза.

Редактора вибирає конвенція — і він є одвічальний за всї можливі страти спричинені редаґованєм часописи. — розуміє ся, він мусить зложити бонд. **Інструкції як має поступати, надає йому конвенція.** Вправді аби „Свобода“ могла мати добрий корм потребує відповідних сил; отже чи то редактор сам чи за згодою Уряду прибирає собі помічника особу також інтелїґентну. Аби „Свобода“ могла бути цікава для загалу, мусить подавати відомости із цїлої Америки. Добре, коли знайдуть ся охочі дописувателї, але як їх нема, або нема чим оплатити, так помочею для редактора суть щоденні анґл. або які инші часописи. Проте **проєктую**, щоби **конвенція ухвалила запренумеровати для „Свободи“ кілька щоденних часописей** із головних центрів Америки, де мешкають наші Русини, щоби із них подавали цікаві відомости (що до роботи і т. д.) інтересуючі нас, бо в таких скорше є про все звістка, **так само подбала о бібліотеку** белєтристичну і історичну руську — як се є по всїх добрих видавництвах — котра була би власностію „Свободи“.

Відзиває ся богато голосів, щоби словенської „Свободи“ не видавати, я також на се годжу ся, натомість **предкладаю**, чи не добре було би застановити ся, **аби „Свобода“ могла виходити хоч два рази на тиждень при зменшенім обємі** — розуміє ся, єсли фінанси на се позволять. Наші люди мають аж надто вільного часу, отже місто проводити час на непотрібних забавах охочі будуть мали що читати і нераз про цікаві новини скорше довідають ся та не будуть потребували замовляти собі чужі часописи — а також і других се зацікавить до читаня. Колиж конвенція подасть вказівки, котрих має тримати ся гол. редактор, колиж дальше Р. Н. Союз має лучити всїх Русинів без ріжниці країв і вір, тож сама **консеквенція вимагає** дальше сего, що для Р. Н. Соза **не треба вже духовного управителя.** Про се питанє ніхто до тепер отверто не висказав ся, неначе би бояв ся нарушити його. Я думаю, що єсли члени Р. Н. С. і його урядники дійсно хотять уважати Р. Н. С. за свою твердиню, опору і охорону на будучність, так всьо можливе будуть робили, аби Р. Н. Союз з кождим днем зростав а все, що наносилоби шкоду, постарають ся усунути або про се не тикати. А чи через уряд дух. управителя Р. Н. Союз що зискав, сумнїваю ся. Отже **проєктую**, щоби **дух. управителя в Р. Н. С. на дальше не було.** Можуть деякі з того робити велику квестію, як то мовляв, конвенція відбуде ся без Сл. Божої чи як? та ми не погани! Відповідаючи на се вкажу от хоч би на тогорічні конвенції на президента: републиканську або демократичну, де кожда з них запросила собі духовну особу н. пр. демократична кардинала і сей молитвою розпочав конвенцію. Подібно зробимо і ми на своїх. До того конвенції будуть всегда по містах, де вже суть наші сьвященики, котрі радо

відправлять Сл. Божу; отже бояти ся нема чого; — а иншої дійсної роботи до тепер духовний управитель не сповняв, а єсли би навіть хотів був сповнити се, що до духов. управителя належало, так серед тих ріжно вірних членів, які має тепер Р. Н. Союз, се річ неможлива до виконаня. Єсли би делєґати хотіли мати доконче духовного управителя, то мусять уложити такі права, силою котрих дух. управитель мусів би робити а всї члени його приказам і розпорядженям мусїли би підчиняти ся. Бо права, які мав до тепер, суть жадні, єсли рівночасно нема сказано, яка кара чекає члена за невиповнене його розпоряджень!

Проєктує п. Колодій, щоби уряд менаджера знести. Можуть обійти ся без сего уряда орґанїзації більші і богатші можемо і ми. Обовязки менаджера може в части сповняти форман друкарні а в части хтось з головних урядників.

§ 27. 1. каже, що в часї конвенції вибирає ся шконтруючий комітет, який перегляне всї книги і рахунки і здасть зі всего справоздане. Після моєї думки той § треба змінити. Именно конвенція добре зробить, єсли наперед вибере такий комітет або ще лїпше, коли **конвенція поручить екзек. комітетови, щоби сей на два тижнї перед конвенцією іменував із вибраних делєґатів 5-членовий шконтр. комітет**, котрий перегляне всї книги і провірить рахунки і майно Р. Н. Союза і на конвенції здасть з того справоздане. Се буде і розумно і справедливо. Такий комітет буде мав час переглянути добре книги і рахунки і на конвенції буде. Як они сї рахунки знайшли, чи в порядку чи нї, мають заховати се в стислій тайнї аж до часу свого справозданя.

Єще раз повторяю своє, що конвенції що два роки суть за часті. Єсли возьмемо протяг 6 лїт т. є. до 1918 р., так наколи конвенції будуть що 3 роки, члени Р. Н. Союза зискають яких $12.000.00 або $20.000.00 річно. А єсли би ті гроші післати до старого краю на школи, так річних 10.000 корон, се був би красний дарунок від американських Русинів! А єсли остане звичайне руське „нехай буде як бувало”, так стратимо річно найменше яких $2000.00! Кромі сего часті конвенції не можуть добре вплинути на розвій самої орґанїзації. Звичайно по кождій конвенції лишають ся якісь кваси — невдоволеня і тревають они близько року. З слїдуючим роком починає приходити до якого такого спокою, так зближаюча ся конвенція знов рани роз'ятрує. Отже і з сеї причини рідші конвенції суть користнїйші!

Дотеперішний § 9. установляє, що кождий відділ, який би він не був т. є. складав ся чи із 6 членів чи 200, скоро він сповнив всї повинности взглядом Р. Н. Союза, має право вислати одного делєґата на конвенцію — і кошта подорожи його і дієти в часї обрад конвенції покриває Р. Н. С. т. є. всї члени. Послїдна конвенція в Клївлянді коштувала $12.500.00 — тогорічна винесе також тілько єсли не більше, бо відділів приросло отже і делєґатів прибуде — а з тим і видатки конвенції збільшать ся! А є в Бозї надія, що за 3 р. прибуде ріжних відділів і відділиків що не міра — а видатки конвенції які будуть, можна собі лиш подумати! Аби тим великим видаткам положити конець я предкладаю так: **Віддїл, котрий не числить 25 членів, не має права висилати делєгата на кошт Р. Н. Союза** але всї **видатки делєґата покриває сам віддїл.** Делєґат віддїлу числячого 25—50 членів уповажненнй буде **до половини коштів самої дороги на рахунок каси Р. Н. С.** — решту покриває відділ. Відділ маючий 50 і більше членів посилає делєґата на кошт Р. Н. Союза т. є. **Р. Н. Союз оплачує** йому **лишень дорогу гет і назад,** — а дієти в часї конвенції уплачують віддїли. Се буде мати такий наслїдок, що кождий делєґат буде старав ся щось робити на конвенції, бо опісля як поверне домів члени зажадають від него порахунку, що він доброго зробив за їх гроші для членів. По инших подібних орґанїзаціях віддїли самі покривають всї видатки делєґата, в нас можуть хоть в части. Предкладаю дальше, щоби **в часї засїдань Гол. Виділу дієту побирали лишень урядники позамісцеві, а місцеві нї!** Позамісцеві мусять платити і за нічліг і за їджене а місцевий всего того не знає.

Предкладаю і кладу на совість конвенції, **щоби** припоручила **і приказала** гол. секретареви, **подавати що кварталу адресар всїх віддїлів.** Се є доконче потрібне! Члени мусять знати і контролювати, чи і де суть які відддїли. Инші орґанїзації понесли через брак такої контролї великі страти. Тисячі виплатили посмертного за неістнуючих членів в неістнуючих віддїлах! Се факт!

Оден на папери з'орґанїзував членів, за них платив зробив одного мертвим, взяв гроші і тілько було знати по нїм і цїлім віддїлї!

Фонд еміґраційний і народний знести — а їх гроші обернути на новий: **фонд шкільний. Ми мусимо самі подбати о свої школи для своїх дїтий ту в Америці**, як також і за старий край не забути! Проєктую: кождий член платить на сей фонд 7 цт. — із них 5 цнт. на школи в Америці а 2 цнт. до старого краю. Сей проєкт великої ваги, отже варта над ним призадумати ся. В школї наша будучність!

Фонд резервовий раджу піднести до 7—10 цнт. Зі взгляду на будучу конечну зміну плаченя до Р. Н. Союза, се річ потрібна. В тій цїли проєктую щоби конвенція вибрала **5-членовий комітет, який має перестудіювати всї можливі до принятя системи плаченя після віку і випрацювавши оден подали його до відома членам** до евентуальної дискусії на сторінках „Свободи”.

§ 179. що до запомог в случаю утрати руки або ноги раджу змінити як також і § 175. що до виплат, як умре жінка члена. Думаю, що член, котрий стратить ногу або руку є більше нещасливий як тоді коли умре йому жена, рахуючи на гроші. Окалїчілий член сам є нещасливий і жена і діти нужду терплять. Бо анї сам вмерти не може анї родини виживити не в станї. Отже проєктую, щоби **член утративший руку або ногу дістав $400.00, а по смерти жени члена виплатити лиш $200.00.**

Наш „Молодечий Союз” дуже поволи зростає. Так дальше не повинно бути, бо члени сего молодечого Союза се суть будучі члени Старшого і хто відгадати може, чи они колись не будуть в переважній части сими новими вступаючими членами до Старшого Р. Н. С.? Причина слабого зросту після мої думки є ся, що вкладка до него є велика а в разі смерти мала запомога, і тому наші люди волять в чужих асекуровати свої діти як в мол. Союзї. Отже раджу, щоби конвенція рішила приняти новий систем для Мол. Союза от як має „Соєдинеліє” або Пенс. Р. а Ґ. К. Єднота.

В кінци сею дорогою звертаю ся до г. рекорд. секретаря, щоби провірив стейтові права в Ілинойс стейт (§ 76.) і обяснив на конвенції, чи се правда, що єсли по смерти жени члена Р. Н. Союз виплатить йому $400.00 то діти його по його смерти можуть випроцесувати цїлу суму $1000.00 на яку отець їх був осекурований.

Пишу се не щоби кому пошкодити або приподобати ся, але добро і будучність Р. Н. Союза, з котрим і моя судьба яко члена є злучена, кажуть менї се зробити.

о. Д. Хомяк,
член Р. Н. С. і делєґат від. 43
в Сімпсон, Па.

38.

Звичайно буває, що члени нашої орґанїзації, „Р. Н. Союза”, передконвенційні свої уваги подають до загальної відомости всїм членам Р. Н. Союза в Америці і оголошують їх в орґанї особливо під розвагу панам та паням Делеґатам та Делеґаткам, котрі возьмуть живу участь в нарадах конвенційних дня 9. вересня с. р. в містї Вілкес Беррі, Па. Перечитуючи орґан „Свободу” можна бачити сего року живе заінтересоване членів будучою конвенцією: кождий, хто пише, старає ся своїми проєктами поставити нашу одинoку руську орґанїзацію на найсильнїйших підвалинах. Тож і мене, низше підписаного, зібрала охота написати бодай пару рядків моїх уваг.

1) Наша орґанїзація істнує вже, дякувати Богу та початковим і теперішним орґанїзаторам, 18 лїт і була основана на народних підвалинах і лишень такою повинна на все позістати. Наша орґанїзація має назву „Руський Народний Союз в Америці” яка то назва по анґлицьки повинна звучати: „The Ruthenian National Union of America“. Шануймо своє славне руське імя.

2) Початкові конвенції, а радше сказати малі засїданя, відбували ся річно тому, бо сего вимагала початкова потреба. Пізнїйші конвенції почались відбувати ся що два роки аж до теперішнього часу. Чи і надальше Р. Н. Союз буде утримовати Голов. Конвенції двоірічні? Наперед годї відгадати. Однак застановім ся добре над тим, чи часті конвенції суть користні і потрібні для орґанїзації чи нї. Єсли вони суть користні для орґанїзації то вони повинні відбуватись не тільки що два роки, але що року. Однак наколи переконаємось, що вони суть шкідливі, то після моєї думки, повинні відбувати ся як найрідше. Голов. конвенція Р. Н. Союза під теперішню пору повинна відбувати ся що 4 лїта тому, що дволїтні конвенції нищать страшно орґанїзацію. От беру за примір час від конвенції в Філядельфії до Вілкес Берської. Всего 4 лїта. Перед Філядельфійською конвенцією Р. Н. Союз мав понад 13.000 членів і колиб розвивав ся тим самим темпом дальше, то певна річ, що через 4 лїта повинен був би придбати дуже легенько 5.000 нових членів. Днесь отже Р. Н. Союз повинен би числити що найменше 18.000 членів. А чому їх не має? До того ще й матеріяльно Р. Н. Союз стратив $12.003.61, виплачуючи конвенційні видатки в Клївленд. Отжеж бачите, члени Р. Н. Союза, тут ясно як на долони, де маємо непотрібні видатки. Можливе, що дехто скаже: Русини зложили та Русини і забрали, себто делеґати. Се правда. Але чи делєґати мали яку користь з тих гроший беручи дієту? Найперше пан делєґат купує собі новомодне убране, хотя воно і недоконче йому потрібне. За убране заплатив Нїмцеви, Анґлїкови або Жидови. Значить, що заробив Німець, Анлїєць або Жид. Русин дальше стратив купуючи колейовий тикет. Се одно. А друге: звичайно по конвенції буває невдоволене, політична борба: по кождій конвенції орґанїзація що найменше через 6 місяців упадає. Через других 6 місяців стоїть менше більше на рівні, значить, що орґанїзація через оден рік упала о яких 1.500 членів. Аж доперва рік перед конвенцією коли настане вже спокій, орґанїзація починає йти в гору. Отже чи не маю рації, що часті конвенції шкодять орґанїзації?

3) Єсли би сї величезні суми гроший, котрі видає ся на дволїтні конвенції, бодай в одній третій части дали члени Р. Н. Союза на просьвіту, на Русько-Укр. Американські школи для нашої молодіжи, то було би з того трояка користь для Руси-України. Перше: малибисьмо о много сильнїйшу орґанїзацію; друге: защадилибисьмо значну суму гроший і третє та найважнїйше: малибисьмо свою інтеліґенцію русько-американську.

4) Минуло вже 8 лїт т маю с. р. від Ювилейної Конвенції, котра відбулась в Шамокін, Па. Але що Ювилейні та знову припадає Ювилейна Конвенція в Шамоківн, Па. Але що Ювилейні Конвенції ще більше потягають за собою видатків як звичайні, тому радивбим, як найрідше справляти Ювилейні Конвенції.

5) Наша теперішня „Свобода” виходить на 12 сторін. Яб був за тим, щоби її як орґан Союза видавати лиш на 6 сторін. Напрям має бути спокійний; у орґанї малоб застунати ся виключно інтереси і справи орґанїзації та поміщувати статї поучаючі тому, що острі полєміки шкодять розвоєви Союза. Осталоб нам ще 6 сторін. З них можна зробити додаток або осібну часопись у якій можнаб вже писати гумористично та острійше.

6) Словенську „Свободу” і на дальше треба видавати, бо 4.000 членів в Союзї так само має голос, з котрим треба ся числити.

7) Добре би було заінтересоватись Молодечим Р. Н. Союзом. Значить підвисшити запомогу і таким чином молод. Союз став-би горнути до своєї орґанїзації молодіж якаб покинула чужі.

Остаю з належитим поважанєм

А. Шаршонь,
гол. касієр Р. Н. Союза.

„Товариш“ орґанїзатор.

Соціялїстичний „Робочий Народ“ пише: „Товариш, М. Попович, один з найлучших бесїдників і орґанїзаторів серед українських соціялдемократів в Канаді, виїхав тепер на орґанїзацію в Злучені Держави. Його талан вже і там дає рясні овочі його праці. В Ню Йорку зорґанїзував вже український віддїл Американської Соціялїстичної партії. Його приїзд горячо повитали товариші а „Новий Мір“ подав в сїй справі кілька теплих слів. Ми зі своєї сторони бажаємо згаданому товаришеви як найкрасших успіхів в розпочатім ним дїлї на землї Злучених Держав. Як доносить тов. Попович, то в скорім часї вибересь він в орґанїзацію поза Ню Йорк. Длятого з всякими справами в цїли орґанїзації, треба зголошувати ся на адресу: M. Popovych, c/o „Novy Mir“, 242 Broome Str., New York, N. Y.“

Рівночасно з числом „Робучого Народу“ принесла нам канадійська почта лист слїдуючого змісту:

„Winnipeg Man., Aug. 1st 1912.

Хвальна Редакціє:

Тиждень тому утїк з Вінніпеґу М. Попович, бувший орґанїзатор тутешної Соц. Дем. Партії, і член „Ради Сїмох“, до Сполучених Держав.

До мене зголосилось кількох молодих дївчат, як рівнож кількох „товаришів“, і передали справи, перші за „зведенє“, другі домагають ся сколєктованя гроший.

Сли знаєте його адресу, прошу подати менї, а коли нї то прошу помістити в своїй часописи пошукуване за ним.

Theodore Stefanik
Notary Public
Commissioner in B. R. Etc.
854 Main St., Winnipeg, Man.“

Згадана тут „Рада Сїмох“ є то та ославлена спілка, яка надуживаючи імени М. Січинського, нечесними способами колєктує по всїй Америці гроші нїби то для Мирослава а вдїйсности на свої цїли. Коли другі, навіть укр. соціялїстичні часописи, викрили перед кількома місяцями її „сделкі“, вона, — правдоподібно в почутю поповненого народного злочиньства, — до сеї пори ще не найшли нї одного слова оправданя або вияснення. Член тої „ради“, тепер „орґанїзує“ в Сполучених Державах. Коли в такий сам спосіб, як про се пише ся в наведенім листї, то ґратулюємо нюйорським „сіцілїстам“ з нагоди набутя так цїнного „товариша“.

НА ПОГОРІЛЦІВ В СЕЛЇ СТОРОНИБАБИ.

Зібрано в церкві сьв. Петра і Павла в Ansonia, Conn. за почином о. М. Даниловича суму	$25.73
Оголошено в числї 32-ім	30.00
Разом	$55 73

0192

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА“ В ГАЛИЧИНЇ.

о. Е. Бартіш зібрав між парохіянами в Детроїт, Міч.	$4.00
На весїлю у п. М. Вишиванюка в Філядельфії, Па. зложили гостї	6.25
Оголошено в ч. 32-ім	12.85
Загальна сума	$23.10

(В попереднім числї в виказї жертводавців мильно подано „Іван Заверуха“ коли поправно має бути Михаїл Заверуха, що отсим простуе ся.)

СПРАВОЗДАНЄ КАСОВЕ „РУСЬК. МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА“ за місяць липень 1912 року.

Від.	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	15	60
2	Mt. Carmel, Pa.	1	00
3	Olyphant, Pa.	2	25
4	Jersey City, N. J.	2	50
5	Mt. Carmel, Pa.	3	50
7	McAdoo, Pa.	18	00
8	Elmira, N. Y.	3	25
9	St. Clair, Pa.	7	60
10	Ansonia, Conn.	4	50
11	Waterbury, Conn.	1	50
12	Yonkers, N. Y.	1	75
14	St. Louis, Mo.	5	70
16	Lansford, Pa.	—	—
18	Seymour, Conn.	1	00
20	Jessup, Pa.	9	50
21	Mayfield, Pa.		50
23		—	—
24	Shamokin, Pa.		48
25	Trauger, Pa.		75
26	Belle Vernon, Pa.	2	00
27	Glen Lyon, Pa.	11	50
28	Mahanoy Plane, Pa.	8	85
29	Rhone, Pa.	4	95
30	Breslau, Pa.	2	70
33	Northampton, Pa.	27	25
35	Whitney, Pa.		75
36	Scottdale, Pa.	3	35
37	Chisholm, Minn.	3	75
38	Auburn, N. Y.	4	75
39	Syracuse, N. Y.	—	—
40	Edwardsville, Pa.	8	35
42	Passaic, N. J.	5	25
43	Simpson, Pa.	3	25
45	Philadelphia, Pa.		75
46	Plymouth, Pa.	10	58
47	Ambridge, Pa.	1	50
48	McKeesport, Pa.	6	35
53	Pittsburg, Pa.	7	30
55	Carnegie, Pa.	6	00
58	Ramey, Pa.	—	—
59	Leisenring, Pa.	6	15
60	Baltimore, M. D.	2	35
61	Dunlo, Pa.	2	50
63	Ford City, Pa.	2	50
65	Elizabeth, N. J.	2	75
67	Butler, Pa.		25
68	Ansonia, Conn.	1	13
70	Jersey City, N. J.	3	85
72	Alden Sta., Pa.	20	25
73	Providence, R. I.	1	35
78	Minersville, Pa.	3	50
81	Baltimore, Md.		85
82	New Alexandria, Pa.	2	00
83	Carnegie, Pa.		25
85	Hazleton, Pa.	3	00
87	Lancaster, N. Y.	2	60
90	Centralia, Pa.		25
91	McKees Rocks, Pa.	1	20
92	Taylor, Pa.	2	25
96	S. S. Pittsburg, Pa.	—	—
97	Marion Heights, Pa.		50
98	Shenandoah, Pa.	2	50
99	Wilkes Barre, Pa.	2	25
102	Cleveland, O.		50
104	Perth Amboy, N. J.	4	95
105	Nicetown, Pa.	1	00
106	Chicago, Ill.	1	50
107	Sayre, Pa.	2	48
108	New York, N. Y.	1	75
109	Ellsworth, Pa.	2	00
116	Chisholm, Minn.		25
117	New York, N. Y.		50
120	Spangler, Pa.	4	50
121	Trenton, N. J.	19	—
123	Scranton, Pa.	1	58
126	Beaverdale, Pa.	2	00
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.	1	75
129	Sykesville, Pa.	1	75
130	Pittsburg, Pa.	1	00
132	McKeesport, Pa.	—	—
133	Newark, N. J.	2	55
135	Smoke Run, Pa.	1	50
136	Carnegie, Pa.	1	25
137	West Seneca, N. Y.	—	—
139	Oil City, Pa.	1	75
140	Youngstown, O.	1	75
142	Elizabethport, N. J.	4	65
144	New York, N. Y.		75
147	Allentown, Pa.	5	50
148	California, Pa.	1	25
156	Sheffield, Pa.		25
157	Donora, Pa.	4	00
162	Scranton, Pa.	2	25
179	St. Louis, Mo.	1	25
182	Dixonville, Pa.	2	00
185	Hazleton, Pa.		90
188	Ginter, Pa.	2	85
197	Swoyers, Pa.	13	50
198	Port Jervis, N. Y.		50
201	Whippany, N. J.	—	—
203	Brooklyn, N. Y.	—	—
207	Jeanette, Pa.	2	30
208	Kingston, Pa.	2	77
213	Bayonne, N. J.	3	83
217	Rochester, N. Y.	—	—
222	Mahanoy City, Pa.	5	65
223	Port Buckley, Pa.	1	25
225	Desloge, Mo.	—	—
227	Derry, Pa.	1	50
228	St. Clair, Pa.		96
229	Scranton, Pa.	6	20
239	Philadelphia, Pa.	—	—
241	Newark, N. J.		25
244	Bellefonte, Pa.		50
245	Trenton, N. J.	4	75
246	Crompton, R. I.		25
247	Wilmington, Del.		75
249	Nanticoke, Pa.	1	15
252	Northampton, Pa.	2	25
255	West Newton, Pa.	2	50
257	Spring Valley, N. Y.	1	50
258	W. E. Pittsburg, Pa.		75
260	Taylor, Pa.		75
273	Hudson, N. Y.		50
276	Ambridge, Pa.	1	00
283	Auburn, N. Y.	2	25
285	Glassport, Pa.		25
286	Lorain, O.		50
289	Elizabeth, N. J.	2	00
294	Madera, Pa.		50
296	New Kensington, Pa.	3	00
298	Holden, W. Va.	—	—
308	E. St. Louis, Ill.	1	00

Весь прихід за місяць липень 1912 р. є - - 408.86

Зіставленє:

Прихід за липень є - -	408.86
Готівка з кінцем черв. остала	16.168.98
Процент до 1-го липня 1912 в банку - - - -	149.62
Весь прихід разом є	16.727.46
Розхід за місяць липень є	15.00
Готівка з кінцем липня остає - - - - -	16.712.46

Дм. Капітула, г. предс.,
А. Шаршонь, г. касієр,
С. Ядловський, г. секр. ф.

За рідний край.

(Дальше).

Він сам не знав, що йому робити. Бо як що він, понявши віру Жанні, поведе її до короля, то люде можуть сказати: „Вона з нечистим знаєть ся, а він веде її до короля, мабуть і сам такий“. І йому, може бути лихо за се. Як що-ж він відішле її геть, то можуть сказати: „Бог посилає нам поміч, а він проганяє її, то се він зрадник“. І знову йому лиха не минути.

Думав він, думав і пішов до попа порадитись. Піп надумав таке зробити. Він одяг ся, як до служби, узяв хрест у руки і вдвох з капітаном пішли вони до колісника, де Жанна на кватирі була. Прийшовши піп туди, зараз почав читати над Жанною усякі молитви, щоб вигнати з неї нечисту силу, бо думав, що вона в їй сидить. Але ніяка нечиста сила з Жанни не виходила, а Жанна розумно й побожно розмовляла з попом та з капітаном і зважливо казала, що тільки вона виратує Францію. Обох — і капітана, й попа — дуже вона вразила, і вони пішли від неї дуже здивовані.

Тим часом чутка про Жанну та про те, що до неї ходили піп та капітан, пішла по всьому городу. Люде збігали ся до колісникової хати, щоб подивитись на Жанну та послухати, що вона каже. Їй поняли віру і вже почали казати про капітана Бодрікура, що він зрадник, бо не хоче зважати на видиму поміч, що Господь посилає Франції. Один пан сказав Жанні.

— Не хочуть відвести тебе до короля. Мабуть уже так судило ся, щоб Франція загинула, а ми щоб поробились Анґлійцями.

Жанна відмовила:

— Ні, так не буде. Я дійду до короля, хоч би мені довело ся лїзти навколішках, бо опріче мене ніхто, ні королі, ні князі, не визволять Франції. Опріче мене ніхто королеви не допоможе.

Потім вона додала журливо:

— Я знаю, що се не моє діло воювати. Мені краще було б сидіти за прядкою біля матери, але я повинна зробити те, що велить мені мій Володар.

У неї спитали:

— Хто твій Володар?

— Бог! — одмовила Жанна.

Тоді двоє лицарів заприсягло, що допоможуть їй побачити ся з королем.

Капітан Бодрікур усе не зважував ся сам, своєю волею, везти Жанну до короля і повіз її до свого начальника, а тим часом написав королеви лист про неї. Мабуть король відписав, щоб привезти Жанну, бо капітан почав лагодити ся везти її. Вокулерці скинули ся грішми і купили їй коня та легеньку зброю.

Чутка про Жанну дійшла і до Домрему. Батько та мати її та брати прийшли й почали прохати, щоб вона вернула ся з їми до дому, а не їхала до короля. Вони дуже плакали, просячи її. І Жанна плакала, та хоч як жалко було їй покидати своїх, а вона не зостала з їми і таки поїхала до короля.

З Жанною їхало чимало лицарів та жовнірів. Вони неоднаково думали про неї. Одні казали, що вона сьвята, а другі думали, що в ній нечиста сила сидить. І ті, неприхильні до Жанни, навіть хотіли нишком укинути її в річку, а потім сказати, що нечиста сила вхопила її. Але Жанна була така тиха, щира та ввічлива до людей, що вони не зважили ся зробити того. А поки доїхали, куди треба, то вже всі були певні, що Жанна визволить Францію.

III.

Орлеанська дівчина.

Король жив тоді у городі Шіноні. І він сам, і його жінка та теща, і всі, що були коло його, дуже нетерпляче дожидали Жанни. Усім було цікаво подивити ся на дівчину, що думала визволити Францію.

Нарешті року 1429, у місяці лютому, Жанна приїхала до Шінону. Теща та жінка короля щиро її витали, бо вірили, що вона поможе королеви, а король та всі инші думали про неї так, що або нечиста сила в ній сидить, або просто дурисьвітка вона.

Увечері поведено Жанну до короля.

У сьвітлиці королівській було дуже пишно, усе так і сяє. Там було богато лицарів, та панків усяких пишно повбираних. Та Жанна не збентежила ся серед тієї пишноти. Вона підійшла до короля, вклонилась йому й сказала:

— Королю, Господь каже вам через мене, що незабаром ви коронуєтесь у Реймсї і зробитесь королем над усією Францією.

Король почав розмовляти з Жанною і побачив, що вона і не чарівниця, і не дурисьвітка. І тоді він зробив ся прихильнійший до неї.

Як побачили царедворці, що король й жінка його й теща ласкаво поводять ся з Жанною, то й собі стали ласкавійші до неї. На кватирі в неї було завсїгди повно людий. Та вона того не запишалась і зо всіма розмовляла просто і ввічливо, але завсїгди, зважливо казала, що тільки вона може визволити Францію і прохала дозволити їй вести військо до міста Орлеану.

Тим часом і в городі Орлеані почули про Жанну. А Орлеанцям уже зовсім скрутно було. Анґлійці облягли місто і не пускали возити туди харч. В Орлеані почав ся голод і Орлеанцям доводилось віддати місто Анґлійцям. А як би Анґлійці взяли Орлеан, то пішли-б вони тоді на Шінон, короля або б у бран узяли, або б прогнали та й підгорнули-б усю Францію під себе. Ото начальник з Орлеану й написав до короля, щоб прислав Жанну з військом до Орлеану. Король може-б і зараз післав туди військо, так найстарший міністер не радив. Він казав:

— Анґлійці глузуватимуть із нас, що в нас уже не стало кому військо до бою повести; так тепер пряха над військом порядкує. Та й що ще архиреї скажуть? Може ще й нам лихо буде, що чарівниці військо доручили.

Тоді король припоручив ученим ченцям поговорити з Жанною, що ще вони про неї скажуть. Ченці довго розмовляли з Жанною, роспитували ся, як се почало ся з нею, і Жанна їм усе оповідала.

Один чернець сказав:

— Але як що Бог хоче виратувати Францію, то нащо йому військо? Він і без війська зможе се зробити.

Жанна відмовила:

— А, Господи! — військо воюватиме, а Бог поможе йому подужати.

Ще один чернець сказав:

— Але як що ти не виявиш нічим, опріче як словами, що кажеш правду, то король не дасть тобі війська, щоб ти не занапастила його.

Жанна сказала:

— Хай пошлють мене до Орлеану з невеликим військом, тоді побачите, що я кажу правду. Моя правда тим виявить ся, що я прожену ворогів від Орлеану.

Нарешті і архиреї сказали, що Жанна не чарівниця; тоді вже король з міністром не побояли ся послати її з військом на підмогу до Орлеану.

Жанна була невимовно рада, що нарешті таки їй дозволено ратувати Францію. Настав і той день, у який військо мусіло рушати з Шінону до Орлеану. І Шінонці, і багато людей з инших сіл вийшли подивитись, як рушатиме військо, їдучи ратувати Францію. Жанна вдяглась у вояцьку одежу, тільки білу, взяла в руки білу французьку хоругву та й виїхала поперед війська. Військо рушило за нею, а за військом пішли всї люде, щоб провести свою ратівницю за місто.

Їдучи Жанна з військом, давала йому свій порядок. Вона не дозволила жовнірам піячити, лаятись, грабувати людей, і військо слухало її. Вояки вірили, що Жанну післав Бог, корились їй. Військо покращало. Зачувши люде, що Жанна їде визволяти Орлеан, звідусіль сходили ся до неї і прохали приняти їх до війська. І Жанна привела до Орлеану військо далеко більше, ніж вивела з Шінону.

Увесь Орлеан вийшов Жанні на зустріч. Сьвященики, народ, жінки, діти кидались під ноги її коневи, щоб тільки доторкнути ся їй до ніг, до одежі, бо вважали вони її за сьвяту. Тоді поведено її на мешканє до найповажнійшої у всьому Орлеані жінки. Там їй поставили пишну вечерю, але вона з'їла тільки трохи хліба. Потім вона попрохала, щоб написати від неї листа до Анґлійців. Ось що вона в тому листї писала:

„Королю анґлійський і ти, князю Бедфордський, що звеш себе найстаршим у Франції, слухайте волї Божої: „віддайте державу дівчині, що Бог її послав“. А ви, вояки, що стоїте тепер під Орлеаном, — звертайтесь у свою землю. Коли-ж ти, королю анґлійський, не послухаєш мене, то я присилую тебе піти. І будьте певні, що Цар Небесний, пішле мені більше сили, ніж у вас у всьому вашому війську“.

Потім вона вмовляла їх помирити ся і кликала в Орлеан умовляти ся про згоду. Та Анґлійці тільки глузували з Жанниного листа, називали її мужичкою, чередничкою і не пустили назад того Француза, що привіз від неї листа, і взяли у бран, хоча звичайно на війні так ведеть ся, що післанців у бран не беруть.

(Дальше буде).

В справі Календаря Р. Н. Союза на 1913-ий рік.

Ухвалою Головного Виділу Р. Н. Союза поручено підписаному зладжене і зредаговане календаря Р. Н. Союза на 1913-ий рік. Щоб вивязати ся з наложеного обовязку як найкрасше, та щоби Календар нашої орґанізації під кождим зглядом міг відповісти усім вимогам, бож се від ряду літ одинока руська книжка, яка опускає друкарську прасу в Америці, отсим запрошує ся до співучасти як найширший загал.

Передовсім у кого є хист і талан писарський зволить надсилати малі повістки і оповіданя. Першеньство будуть мати оповіданя і образці з житя американських Русинів, а опісля історичні. Поодиноке оповідане зі згляду на невеликий обєм книжки не може перевисшати 6 сторін друку великої 4-ки.

Праці наукові, популярно-научні розвідки і т. п. В тім напрямі пожадано-б було, щоб Вп. автори передше порозуміли ся з редактором календаря, аби не вийшло таке, що присланоб дві праці, на ту саму або дуже схожу тему. Научні розвідки рівнож повинні держати ся в висше зачеркнених рамцях.

Попри безсмертну славу (лаврові деревця вже засаджені) кождий автор, якого оригінальна праця найде приміщене в календари Р. Н. Союза на 1913-ий рік, є управнений до гонорара по 2½ цента за стрічку друку (в одній шпальті).

Охочі перекладати дещо чи то з белетристики чи то научно-популярні розвідки, зволять ласкаво рівнож порозуміти ся з підписаним, щоб уникнути евентуальних заводів. Гонорар: 1 цнт. від стрічки друку (в одній шпальті).

Вп. п. автори зволять евентуальні свої праці присилати в той спосіб, щоб вони найшли ся в руках редактора календаря найдальше по день 1. вересня 1912-го року. Усї праці, які надійшлиб пізнїйше, безусловно не будуть могли бути узгляднені.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Отсі відділи Р. Н. Союза а також кружки сьпівацькі, театральні і т. п., які хотїлиб, щоб їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1913-ий рік, зволять їх прислати до рук редактора найдальше по день 1-го серпня с. р. Рівночасно з фотоґрафією просить ся прислати чек або моней ордер виписаний на імя „Свободи" на суму 5.00 дол. Сї гроші уживе ся на покрите коштів виладженя з фотоґрафії пригожої до друку клїші. Місце в календари безплатно. Пожадано булоб, щоб отсї товариства, що схочуть помістити в календари свої фотоґрафії, рівночасно з ними присилали і коротеньку історію свого товариства. Отся історія мусить бути писана як найбільше звязло і не буде гонорована.

Оголошеня. Календар Р. Н. Союза, який розходить ся в кількадесять тисяч примірників, є найлїпшим середником до оголошувань поміж американськими Русинами. Хто має якийсь бизнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий повинен дати своє оголошене до календаря Р. Н. Союза. Ціни суть вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 25.000 примірників. Ціла сторона, величини 9¼ цаля через 6 цалів коштує 25.00 дол. Місце на окладинках та спеціальні сторони дорожше, після умови. Пів сторони величини 4½ через 6 цалів коштує 15 дол.; чверть сторони, величини 4½ через 3 цалї 10 дол. Найменче оголошене може обіймати 3 через 2 цалї і коштує 5.00 дол. Хто хотівби в своїм оголошеню помістити також і фотоґрафію чи то свою чи то свого бизнесу, мусить прислати з нього готовий до друку клїш; єсли нї, то поносить кошт виготовленя такого клїша з фотоґрафії, то значить, що його оголошене буде о стільки дорозше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарського клїша.

Текст оголошень мусить находити ся в руках редактора календара найдальше по день 1-го вересня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безусловно не будуть друкувати ся.

Хтоб хотів занятi ся збиранем оголошень до календаря, зволить листовно [illegible] ся до впорядчика по близші інформації. За труд даємо значний процент.

З гори зазначує ся, що всякі оголошеня від фірм „лїкарських" що то лїчать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всї такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони суть обчислені на ошуканьство легковірних, не можуть бути поміщені в календари Р. Н. Союза.

Ант. Цурковський,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Книжки

котрі можна дістати в друкарнї „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дїтий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про звіврята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	15
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїгійні вірованя	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америцї	20
Які то є люди на землі, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїгійні.

Звичайна оправа.

Збoрник	1.90
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Души	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Души	1.80
Хлїб Души, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Души	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папір листовий з вінєтами, оден	2

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о. 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛІВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквитовань.

Молочні фарми. Фарми 200 акрові, величезні гарні забудівля, 20 коров, Holstien кони, машинерії, тульса; ціна $4000, вплата $1000. Дохід за молоко $7.00 денно. — Фарми 100 акрові, гарні будівля, 12 коров, коні, тульса; дохід з молока $4.00 денно. Ціна $2000; вплата $700.
Ріжні менші фарми. Даємо 15 літ часу, 5 процент. Церков на фармах. Много Русинів.

Julian Raymond
P. O. BOX 983, LOWVILLE, NEW YORK.

ПОЗІР! ПОЗІР!

усї ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усїх тих Вп. Родимців, ічитачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту чи помешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свободи" після поданого понисше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. ....

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку.
Доктор прав
ЮЛЇЯН ЧУПКА,
полагоджує всї справи американські. Понеже др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичині, для того полагодить Вам найліпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичині, спорядить повномочія, контракти і всї правні документи і перепровадить інтабуляції. — Адрес:

Dr. Julian Czupka,
P. O. 372. 3 N. Main Str., WILKES BARRE, PA
LUZERNE CO.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школї або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Наука треває 3 місяці; по скінченю видаємо диплом. Адресувати:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th Street, New York, N. Y.

Фарми! По що Вам їхати до Канади або до Альберти, коли тут в околици Пітсбурґа в Албіон, Па. суть добрі а тані

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Земля добра і урожайна, воздух і вода знамениті. Нас тут є около 18 руських фамілій. Обходжене ся з людьми тут добре. Зі всїми питанями що до тих фарм прошу удавати ся на адресу:

ANDY PELECH,
R. F. D. Nr. 3. Box 66, Albion, Pa.

5.75
Іm. з 17 камінями
желїзничий годинник
для мущин
і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґваранцією на 20 лїт, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, в тим прівилейом, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тодї не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі вулиць

Carson і 14-oї.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сиротські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.
Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лїнії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.
Н. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банк.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00.
Надвишка і нероздїлені зиски $100.000.00.
Заснований 1864 року.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта. Позичає гроші на реальности. Депозита сего банку подвоїли ся протягом послїдних 5 лїт і виносять тепер около $500.000.00.

Банк пересилає гроші через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

LOXOL
PAIN-EXPELLER
49% ALCOHOL
F. Ad. RICHTER & Co.
215 Pearl St.
NEW YORK
A REMEDY FOR RHEUMATISM, GOUT, NEURALGIA, LUMBAGO, COLDS, PAINS, BACKACHE, SPRAINS &c.
PAIN-EXPELLER

Д-ра RICHTERA

PAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІЇ.

Він проганяє ревматизм, подаґру, біль в бедрах та в клубових суставах і невральґію.

Усуває швидко всї болї та затвердїлости суставів і мязнїв. Знаменитий на вивихненя, хромість і стовченя.

Скорий лік на простуду, інфлуенцу, біль горла, затамоване віддиху або тяжке віддихане.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находить ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів флящинка в аптиках.

F. Ad. Richter & Co.
American House, 74—80 Washington Str.,
NEW YORK, N. Y.

РОДИМЦЇ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Телефон Orchard 6085

Час попирати своїх земляків, а не ворогів нашого народу. Загляньте у вільній хвилї до моєї канцелярії побіч руської церкви, а переконаєтесь, що знайдете там поміч і пораду у всїляких клопотах і справах старокраєвих судових, маєткових і військових. — Єсли хто з Вас має процес в краю, або хоче стягнути гроші від свого довжника в краю; хто має справу спадкову або хоче продати або купити ґрунт в старім краю — то знайде у мене совістну, фахову і дешеву пораду і поміч. Крім того продаю **шифкарти на всї найліпші лїнії і найтанше. До краю від 23 до 27 долярів, з краю до 28 дол.**
Також продам **фарми, доми і лоти** в найлутших місцях по найдешевших цїнах. — Порада безплатно. На листи відповідає ся відворотно.

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK CITY.

ПАПІРОСИ „ZIRA" МОЖУТЬ ВДОВОЛИТИ КОЖДУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ.

В нинїшних часах подибуєть ся усюди таку силу найріжнороднїйших папіросів, що пересічному курцеви дуже тяжко визнати ся, з яких іменно сортів вирабляють ся ті папіроси і котрі з них заслугують на признане.

Богато курців, які привикли до куреня папіросів европейського виробу, запевняють з усею рішучістю, що нові папіроси „ZIRA" їм найлїпше смакують, бо вони зроблені з найлїпшого турецького тютюну і визначають ся такими прикметами, яких иньші роди папіросів зовсім не мають.

Папіроси „ZIRA" продають ся по всїх крамницях — 10 штук за 5 центів. Ціна маленька, а якість первоpядна. В кождім пуделку папіросів „ZIRA" находить ся гарний шовковий платок до цїлий декораційних.

ZIRA Cigarettes
10 for 5 cts
Знамените куренє

EACH ONE RECOMMEN
ZIRA
CIGARETTES

СПОРЯДЖЕНЕ З НАЙЛЇПШОЇ МІШАНИНИ ТУРЕЦЬКИХ ТЮТЮНІВ, ЩО ВДОВОЛЯЄ УСЇХ КУРЦІВ.

Чудові шовкові несподіванки находять ся в кождій пачці „Zira". Складайте сї чуда з шовку! З них можна зробити обруси-ки і заголовки о артистичних взорах.

ПРОДАЄСЬ ПО ВСЇХ СКЛЕПАХ.

P. LORILLARD COMPANY

Найвисше забезпеченє $100,000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся аґентам крикливою і брехливою реклямою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його заруки? Відвічальний Аґент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до перехованя, чи пересланя до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш.
Я зложив в державній касі як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**
Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Аґент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе те робить

дешево, совісно і точно.

Пишіть по подробиці курсу і ціни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48

НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Найвисше забезпеченє $100,000.00

В МІСЯЦЮ ЛИПНЮ ПРИСТУПИЛИ СЛІДУЮЧІ НОВІ ЧЛЕНИ ДО Р. Н. СОЮЗА:

Товарист. „Мир" в Філядельфії, Па.

В. 324. Угорчук Олек., Ясінчук Михаїл, Коцюк Мих., Лапушак Федор, Дибчак Дмитро, Горінь Григ., Бабяк Олекса, Ґельнер Мих., Фартушевський Олек. Ґрещук Юрій, Захарчук Гнат, Захарчук Стефан, Кравець Іван, Филипчук Іван, Прокопчук Юрій. Закутинська Катерина, Межвінський Іван.

Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Бутлер, Па.

В. 325. Вільгелм Франц, Волошин Михаїл, Смільчак Михайло, Бобик Вас., Валькович Симеон, Волянський Петро, Чорний Федько, Лев Федор Федячко Василь, Федун Павло, Федячко Стеф., Вовк Йосиф, Янко Петро, Козак Антоній, Мороз Михайло, Височанський Петро, Каня Федор.

Братство сьв. Івана Хрестителя в Торонто, Онт. Канада.

В. 328. Сукота Гарасим, Баран Павло, Андрухів Ник., Погорівка Гринько, Кривуцкий Вас., Хапис Теофіль, Пиріг Пилип, Купницкий Теодор, Горгота Василь, Пановик Данило, Козак Павло, Козак Андрей, Карабін Юрко, Ґонтар Теодор, Радечий Іван, Гуменюк Яцко, Олійник Михайло, Сьвірський Іван, Затирка Василь, Чепак Андрей, Долішний Петро, Пиріг Михайло, Шафранська Фотина, Беш Грицьь, Сапужак Михайло, Люкудз Матей, Троян Киприян, Накальський Василь, Подлужевич Михайло, Трендовацкий Никола.

В. 1. Вивюрка Леон, Венарчик Петро, Кучма Осиф, Басалиґа Ігнатий.

В. 2. Яжембюк Антін, Воргач Стеф.

В. 3. Яблонський Яків.

В. 7. Лапанюк Ант., Вільцяницкий Мих., Фалатович Стефан, Кот Іван, Лоза Лука, Патриляк Мих., Плясконос Тео.

В. 8. Мурей Андрей.

В. 9. Муляк Теод., Муляк Вас., Качмарик Іван.

В. 14. Завідний Іван, Дзвінчик Ів., Гавраняк Стеф., Гавраняк Марія, Костишак Петро, Ключка Іван.

В. 15. Кравчук Мих., Оліяр Юрко.

В. 16. Рудавський Мих., Шкардзюс Йосиф.

В. 20. Римаш Мих., Шкуманич Ст., Лисик Ілько, Базавло Григ., Ґулдевич Стефан, Сенків Корнило, Рутковський Францішек.

В. 22. Саш Іван, Майкович Мих.

В. 25 .Смеречняк Іван.

В. 28. Гірняк Андрей, Гричишин Михаїл, Ревера Лука, Цебринський Ст., Орпавка Григ., Карпав Іван, Гупало Николай, Ґісловський Іван, Джама Дм., Бойко Василь, Гевко Василь, Горбач Стеф., Гузий Федор, Семанчук Николай, Кудлик Семан, Угрин Николай, Костишак Іван, Вересюк Василь, Грицко Ів., Трияновський Кондрат, Гарбіст Ник.

В. 29. Каплиш Гавриїл, Каплиш Михаїл, Ґрубер Кароль, Вархол Митро, Пилипцьо Сильвестер.

В. 31. Сидор Василь.

В. 32. Софар Іван.

В. 33. Цигилик Николай, Стеців Іван, Цекун Атаназ., Гвозда Андрей, Коваль Василь, Кріль Михаїл, Сеник Дм.

В. 35. Смоляк Дмитро.

В. 37. Мельник Стефан, Макара М., Фондак Михаїл, Жеребний Анд., Сивак Стефан.

В. 38. Баран Іван.

В. 40. Голодинський Михаїл, Качмар Осип.

В. 42. Оленяк Матвій.

В. 43. Ґоґоц Іван.

В. 46. Мацейко Михаїл.

В. 53. Кордіяк Стефан, Гутник Анд.

В. 56. Кітляр Петро, Ярош Михаїл.

В. 61. Бочко Йосиф, Малиновський Іван, Швець Петро.

В. 63. Кус Петро, Романик Митро. Прешлипський Еліяш, Прешлипський Теод., Микитин Іван. Жураковський Ів.

В. 65. Дончак Павло.

В. 70. Попайла Софрон, Ядловський Стефан.

В. 72. Палюх Іван, Рудавський Вас.

В. 73. Витязь Іван.

В. 76. Мазуркевич Іван.

В. 78. Максим Іван.

В. 79. Циґан Николай, Сітовчак Николай, Пацай Стефан.

В. 80. Клаванич Френк.

В. 81. Букат Іван.

В. 82. Войтко Йосиф.

В. 85. Званц Стеф., Капусцінський Нестор, Двуліт Ник., Маковяк Йосиф.

В. 90. Яромій Мих., Циб Михаїл.

В. 91. Кантор Ярина, Колодій Зофія, Войтович Анна, Красовська Гелена, Мочій Маланка, Данько Салька, Білий Томко, Іванців Павло, Кузьма Дмитро, Фецкович Юрко, Лапиця Анд., Беркош Юрко, Козак Григ., Хомик Гелена, Рудзінська Христина, Куйбіда Явдоха, Сидір Текля, Вавринів Анна, Плекон Анастазія, Стронська Паранька, Олійник Олександра.

В. 92. Бойко Дмитро, Пастушенко Демко, Гаврипко Стефан.

В. 96. Скарбут Василь, Піцкий Михайло, Стецевич Петро.

В. 98. Онигик Стефан.

В. 99. Білобран Микола, Васько Гаврило, Шпур Трофим, Копистинський Іван.

В. 103. Войтов Йосиф.

В. 106. Малець Ст., Слівінський М., Москаль Іван, Гриньків Вас.. Турко М., Кіт Іван.

В. 108. Музика Олекса, Підгайний Николай, Соколовський Іван, Сікора Михаїл.

В. 109. Фариняк Григ.

В. 111. Катинський Йосиф.

В. 113. Гочак Федор, Войник Атан.

В. 114. Гайдук Іван, Богняк Юрій, Печерський Йос., Калинич Михайло, Семанович Адам.

В. 115. Васицьонек Іван.

В. 116. Лобаш Гриць, Максишко Іван, Ласковський Йос., Гумонюк Вас.

В. 117. Дяков Йосиф, Павлишин Михаїл, Бойко Семен.

В. 119. Кенеш Іван.

В. 120. Ільков Михайло.

В. 123. Бовтюх Олекса, Мисько Павло, Добранський Николай, Добранська Олена, Коваль Василь, Коваль Олекса, Стеців Стефан.

В. 127. Орляк Владислав, Качмар Петро.

В. 129. Башар Юрій.

В. 133. Орнавка Тимофтей, Ґлух Ів.

В. 141. Новіцкий Дмитро, Голодриґа Григ., Кефор Михаїл, Солик Теодор, Франків Йосиф, Ґруца Марія.

В. 146. Поторока Семен, Українець Йосиф.

В. 147. Заручанський Михайло.

В. 149. Самотія Николай, Горішний Андрей, Карачун Николай.

В. 155. Ґіра Іван, Курий Лучка.

В. 157. Зайдел Іван.

В. 158. Семанюк Николай.

В. 159. Бруц Іван.

В. 160. Миць Теодор, Ошуст Анна, Косола Михайло.

В. 161. Ришкевич Йосиф, Антковяк Антін.

В. 162. Мазур Йосиф, Юрчишин Іван, Кунда Михаїл, Писар Федор, Яцун Михаїл, Дзік Прокоп.

В. 170. Пасерб Іван, Ґреґораш Іван, Бейґер Михайло, Бейлекчі М. Фіодор, Шельвах Леон, Савчин Петро, Туранський Юзеф, Миськів Родіян, Юзьвак Іван, Кохан Андрей, Штоґрин Іван, Гоголь Йосиф, Зашко Леон, Олексин Іван, Костів Йосиф, Нечесний Офрим, Шельвах Іван, Шамбель Гринько, Мельниченко Юрко.

В. 172. Ороз Іван.

В. 175. Крайдун Яків.

В. 176. Куцик Ілько, Хомин Василь, Кирків Михайло.

В. 178. Гуцуляк Іван.

В. 179. Звадюк Сидор.

В. 181. Заяць Павло.

В. 187. Білик Дмитро.

В. 188. Кость Михайло, Хитлєвич Николай.

В. 194. Загородний Петро, Андрущак Петро, Проць Клим.

В. 197. Модьорошка Іван.

В. 198. Бабій Мих.

В. 201. Кіцак Дмитро, Лучейка Антін, Чайка Іван, Котик Теодор, Андрох Андрей, Паньчишин Павло, Журавецький Іван, Сакала Іван, Баранський Павло, Баранський Мих., Кавчак Андрей, Баранський Антін, Тимош Антін. Кохан Антін, Вінницкий Антін, Зятик Антін, Бачинський Стан., Оринич Гнат. Бобак Мих., Скибик Антін, Білецький Іван, Суханчак Григ., Тимош Мих., Губицкий Дмитро, Сакала Григ., Оринич Дмитро, Баранський Николай, Кочан Антін, Дарський Михайло.

В. 202. Саланська Яфимка, Лазар Марія.

В. 203. Балко Іван, Ковальський Максим.

В. 204. Боднар Тимофтей, Михайлишин Стеф., Михайлишин Стеф.

В. 206. Шевчук Теодор.

В. 211. Романів Василь, Окрепкий Дмитро, Авґустин Юзько.

В. 213. Тернак Ілія, Корчовський Петро, Берич Андрей.

В. 214. Дмитраш Сем.

В. 215. Починок Іван.

В. 218. Кутинський Михаїл.

В. 221. Шміґельський Андрей.

В. 222. Ґавровський Федор, Ґаргай Михаїл, Кабило Семан, Мартеуш Кароль, Заґуніс Фелікс.

В. 223. Яжомій Матвій.

В. 229. Буч Федор.

В. 230. Копанишин Захар, Пирін Федор, Опавка Онуфер, Шинявський А., Махник Василь, Чарчик Юрко, Кухтик А., Сапор Федор.

В. 233. Компа Зофія.

В. 235. Андриц Анд., Бобак Мих.

В. 237. Пандяк Стефан, Годунка Теодор, Ворончак Николай.

В. 243. Демчук Стефан.

В. 245. Сидор Пилип.

В. 248. Сидор Семко, Лебед Петро.

В. 250. Михалишин Юрко, Лазор Михайло.

В. 251. Ніжняк Михаїл.

В. 259. Андрух Петро, Підґурський Николай, Пахолок Михаїл.

В. 260. Боднар Павло, Клибанчук Михайло, Данись Семко, Ставінога Фед.

В. 263. Козарт Стефан.

В. 266. Кец Ева.

В. 269. Дубовський Стефан.

В. 270. Потоняк Іван.

В. 271. Кирик Семен, Сарматюк Захарій, Боґуш Йосиф.

В. 272. Капцьо Михайло, Капцьо Каська, Гнида Панько.

В. 274. Боберський Олекса, Максимич Іван, Кіхтан Андрей.

В. 277. Соловій Іван.

В. 278. Головатий Андрей, Свередюк Семен, Гаврешків Микола, Берґелюк Петро, Котик Михайло.

В. 282. Пастух Стефан.

В. 284. Романович Павло.

В. 286. Шевчук Семен.

В. 287. Зінський Николай.

В. 288. Карпевич Лука, Кохане́вич Николай, Базиляк Андрей.

В. 289. Чолій Іван.

В. 293. Бенко Анна.

В. 294. Олійник Михайло.

В. 296. Цуп Іван.

В. 299. Рилик Петро, Бучковський Николай.

В. 300. Козонос Семен.

В. 301. Смаль Іван, Поплавський Прокіп.

В. 306. Реґа Іван, Сірома Семен.

В. 311. Ганич Олекса, Цаповський Михайло.

В. 320. Франціковський А. Френк.

В. 323. Добрянський Петро, Ґаранчук Іван, Москаль Іван.

Т. Лабовський,
гол. рекорд. секретар.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

NEW YORK, N. Y. Подаю до загальної відомости що нова адреса секретаря Тов. Просьвіти відділ 204 Р. Н. Союза звучить: Семен Сентий, 120 East 7th St. cor. Ave. A, New York City.

ДЕТРОЇТ, МІЧ. Уряд Тов. ім. М. Січиньского, від. 145 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 18 го серпня с. р. в домі „Klub robotniczy" на розі улиць Grandy і Forrest E. На мітінґу мусить кождий член явити ся, бо суть важні справи до полагодженя. — Ілько Бойко, предс., Стефан Пальчик, секретар.

Заходом „Українського Хору" в Ню Йорку відограє ся по раз перший „Соколики", комедія в 4-ох діях Гр. Цеглиньского, в суботу, дня 31. серпня (August) 1912 в Arlington Hall, 19—23 E. 8-th St. (St. Marks Place), New York. Початок точно о год. 7.30 вечером. **По представленю великий Баль.**

Великий Баль

устроює Братство сьв. Володимира від. 3 Р. Н. Союза, в Олифант, Па.

в понеділок, дня 2-го вересня с. р. (Labor Day).

ПОЧАТОК О 9-ій ГОД. РАНО.

На тім балю буде ся принимати нових членів без вступного а до Союза після статутів.

Котрий член Братства сьв. Володимира не явить ся на той баль, заплатить 2 доляри кари.

Ану Братя покажім, що наш Руський Нар. Союз росте і буде рости.

Комітет.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Русини з Cohoes, N. Y. і околиці.

Заходом сьпівацкого Тов. „Бандурист" в Cohoes відбуде ся

в неділю, дня 25. серпня с. р.

о год. 7-ій вечером в гали церковній театральне представлене

„СТРАЙК"

сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в галичині Н. Струтиньского.

получене зі сьпівами і деклямаціями.

Управитель хору і режісер п. С. Яґелло.

Ціни місць: І-рядні 35 ц., ІІ-рядні і прочі 25 ц. Діти 10 центів.

Весь дохід призначений на гр. кат. церков в Cohoes, N. Y.

Allentown, Pa.

Торжество благословеня нашої греко католицької церкви

відбуде ся

в неділю, дня 22. септемвра 1912.

Всіх оо. Духовних в околици, як і Пов. Братства сердечно запрошуємо. Служба Божа о год. 10 ій рано.

о. Нестор Дмитрів, предс.,
Іван Собчак, секр.,
Мих. Ярема, касієр.

ПОШУКУВАНЄ.

Пошукую адвоката, п. Еманура Теодоровича, який в 1911-ім р. мав свій офіс під ч. 150 E. 7th Str. а в 1912 р. перенїс ся під ч. 42 E. 7th Str., New York, N. Y. Прошу або його самого, або того, хто знає, де він перебуває тепер, донести про се до: Nykola Pawluk, 4867 Ogden Ave., Hawtorne, Ill.

Де є мій брат, Михайло Сатор. Тому три недїлі як-я приїхала з старого краю і тому прошу або його, або того, хто знає, де він находить ся, подати менї його адресу. — Кася Сатор, 11 First Str., Elizabethport, N. J.

КОНКУРС.

Парохія в Auburn, N. Y. пошукує дякоучителя, котрий уміє добре провадити хор і школу. Близші услівя у о. Тарнавського, Box 201, Auburn, N. Y.

Потрібно

фамілїйних людий і самотних дівчат до фабрики близько Ню Йорку. Їзда і офіс безплатно. На листи не відповідає ся. — I. Rykczynski, 435 E. 9th Str., New York, N. Y.

Дякоучитель

іспитований, з добрими сьвідоцтвами, як прим.: „Ню Брітейн, Конн. Сьвідоцтво. Всім Всечесним Отцям і всім Чесним Братям поручаю отсим п. В. Шклярика, дякоучителя яко чоловіка зі своїм фахом обізнаного, доброго учителя і провідника хору; доброго Русина-католика, працюючого з замилуванєм для добра свого народу і чоловіка характерного, якого могу совістно поручити. — о. Роман Залітач", — глядає посади. Ласкаві зголошеня: W. Shklaryk, Box 197, Castleton, N. Y.

Дякоучитель

з добрим голосом, сповнит всї обовязки церковні, прийме від 1 вересня с. р. посаду. Адреса в адміністрації „Свободи".

Родимці!

ТУТ! найлїтше полагодите старокраєві справи процесові, спадкові, військові, контракти купна і спродажи. В усїх випадках входячих в обсяг мойого діланя, удавайте ся сейчас до мене. Мій офіс находить ся в льокали Старокраєвого ґенерального бюра інформаційного в Ню Йорку і відчинений від години 9-ої рано до 9-ої вечером.

М. Кочваньский,
державний публичний нотар.
409 E. 5th Str., New York City

РОДИМЦІ!

Читайте і другим скажіть!

Фарми і лоти на продаж!

Кождий з Вас знає, що дорожнеча зростає з кождим днем. Щоби сему зарадити та не нарікати пізнїйше на свою недолю, то найлучше купити собі кусень землї (фарму). Таке місце є в „MALAGA" New Jersey. Пять акрова фарма коштує 250 долярів на сплату. Земля добра і урожайна, много родин покупили у нас фарми і суть задоволені.

Купуйте лоти, які знаходять ся в Paterson, N. J. Ціна за лот 150 долярів і висше. Голосїть ся устно або листовно на адресу:

Sam L. Shanty, manager of
MALAGA REALTY & DEVELOPMENT CO.,
120 E. 7th Str., New York, N. Y.

МАРТИН МЕЛЬНИК руський музикант

достарчає музикантів на всїлякі забави. Так само достарчає нерчі і автомобілї на весїля і хрестини.

Родимцї, по що Вам іти до чужого, наколи є свій Русин.

Голосїть ся на адресу:

МАРТИН МЕЛЬНИК
120 E. 7th St., New York, N. Y.

КОРИСТАЙТЕ з НАГОДИ!

КОНКУРЕНЦІЯ КОМПАНІЙ.

Поспішні пароходи.

Шифкарта $22 до Европи.

Не платїть більше, як 22 дол. Защадите гроші і будете вдоволені.

Осібні кімнати для 4-ох людий, прекрасний харч. ванни і всї догідности. Даємо безплатний нічліґ в нашім домі, пересилаємо пакунки, стрічаємо на днпі, дістаємо пашпорти від конзуля, даємо дарунки на дорогу. Присилайте 2 доляри задатку, або пишіть до нас, а переконаєте ся самі. — Стережіть ся перед аґентами, що боять ся подати своє імя. Звертайте ся до загально знаного аґента:

A. HERZ
73 West Street, New York City.

Як кому не стає грошия на проїзд до Европи, то можете їхати заплативши кілька долярів і роблячи на пароході кілька годин денно.

Потрібно зараз!

300 робітників, до будови фабрики і до фабрики желїза в Пітсбурґу, Па. Денна платня від $1.75 почавши, пейда що 14 днів, за що ґарантує Carnegie Steel Co. Офіс безплатний а тікет желїзничий оплачує Компанія. Голосить ся зараз: **G. CZARNECKI & CO., 30 E. 7th Str. Bet. 3th and 3rd Ave., NEW YORK, N. Y.**

$5 Дармо $5

Кождому чесному робітникови даємо можність здобути премії вартости $5 зовсїм даром. — Премія *А)* хороший імпортований ґрамофон о сильних і виразних тонах, виграваючий руські пісні. Премія *Б)* дворядова гармонїя о подвійних голосах і басах, на котрій можна виґравати всїлякі концертові кусники. Премія *В)* гарний ґарантований, грубо золочений годинник з найлїпшим американським осередком. — Пришлїть свою адресу і марку на відповідь, а вишлемо Вам сейчас інформацію, в який спосіб можете дістати всї ті три премії цїлковито за дармо.

Morozow & Co., 3210 3rd Ave., New York.

СЕ Є НАЙНОВІЙША МЕТОДА ЛЇЧЕНЯ.

Отсей лікар, доктор Гогенберґ

підвів мене! Вирвав мене з обіймів смерти! Вилїчив мене! Тоді, коли инші лікарі відступили від мене, так пише в публичній подяцї пацієнтка. Коли не знаєте ще др-а Гогенберґа а єсьте хорі, удайте ся сейчас до нього, а переконаєте ся, що др. Гогенберґ Вам поможе.

Др. Гогенберґ посьвятив много лїт в старім краю а передовсім в Америцї на студії медичні і клїнїчні. Вилїчив тисячі найріжнїйших недуг своєю специяльною методою, яку ніхто инший не в силї наслїдувати. Доктор Гогенберґ лїчить винайденою через него методою всякі инші недуги, як на прим.: біль і заворіт голови, тиснене над очима, болї в очах, недуги носа і горла, хрипку, кашель, недуги легких, чахотку, болї під грудьми, недуги серця, недуги жолудка як катар жолудковий, звужене, розширене і здуте жолудка, нудности, фебра, біль в крижах, хороби утроби, кишок, нирок і міхура. Жіночі недуги, а іменно: недуги матицї. Всякі недуги діточі. Лїчить заквашене і зіпсуте крови, яке є причиною всїляких недуг. В найбільшій тайнї лїчить оси вно у мужчин і жінок секретні недуги заразливі так звані бридкі недуги, навіть застарілі. Успішно вилїчує ревматизми всякого рода та нервові хороби та їх наслїдки. Усуває всякі висипки та болячки на тїлї а жінкам привертає молодий вигляд лиця і красу.

Довершує найтяжші операції найновійшою методою при помочи знаменитого бувшого віденського а тепер нюйорського хірурґа.

Зголошуйте ся сейчас по діяґнозу до доктора Гогенберґа. Хто не може особисто, нехай зголосить ся листовно, залучаючи двоцентову марку на відповідь. Адреса:

Dr. HOHENBERG,
608 E. 6th STR., NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 3615.

Години офісові: 8 до 10 рано, 1 до 2 в полудне і 6 до 8 вечером. В недїлї від 9 рано до 2 попол.

Дарунок для моїх пацієнтів.

Кождому пацієнтови висилаю безплатно книжочку, в якій находять ся цїнні вказівки в який спосіб можна охоронити ся перед хронїчними слабостями і як запобігати в случаю доглянення якоїсь недуги.

ПОЗІР ЖІНКИ!

N. Y. College, перша інкорпорована руська школа акушерії в Америцї. Курс науки тревае 3 місяцї. Платня уміркована.

Щоденно виклад найлїпших лікарів акушерії. Богато практики, позаяк при школі находить ся заведене для поліжниць.

Дипльоми суть важні на цїлу Америку. Пишіть по інформації до:

N. Y COLLEGE OF MIDWIFERY
1014 LORIMER ST., BROOKLYN, N. Y.

Др. І. Міхель, през. Найлїпший віденський специялист від жіночих недуг і акушер. Лїчить всякі жіночі недуги найновійшою методою. Специяльно лїчить бездітність (брак потомства) найновійшою методою.

106 E. 7th STREET, NEW YORK CITY.
(напротів польського костела).

Офісові години: 8—10 рано, 1—2 по полудни і 7—9 вечером.

Телефон 4636 Orchard.

Російсько-Американська Лінія

Найгарнїйші, найбільші і найскорші пароходи, удержуючі правильний пасажирський рух поміж Росією і Америкою без пересїданя у ніякій посередній пристани.

Нові, двотрубові пасажирські кораблї „ЦАР", „КУРСК", „РОСІЯ".

До Ротердаму 8 днів, до Лїбави 11 днів.

$33.00 — III кляса — $35.00
$48.00 — II кляса — $50.00
$65.00 — I кляса — $75.00

Найблизший від'їзд кораблїв з Ню Йорку: „КУРСК" 24. серпня. — „ЦАР" 7. вересня. „РОСІЯ" 21. вересня.

По близші подробицї просить ся звертати до наших агентів або до ґенерального заступництва:

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y

Добре, солїдно і дешево

залагоджую

справи судові нотаріяльні і військові як дипльомований доктор прав і адвокат, що тїшить ся признанєм та симпатією властий і клїєнтів і яко уповажнений консулярно до протоколярного переслухуваня інтересованих сторін і відбираня від них присяги. Маю в посїданю численні похвальні письма, порад удїляю безплатно.

Dr. BORYSIEWICZ,
13-25 Astor Place, двері ч. 8, Телеф. 8470 Spring
NEW YORK CITY.

VICTOR

Фонографи на легкі сплати!

Кождий чоловік хоче, що Victor-а говорячи машина є найлїпших. Фонографом на сьвітї. Продаємо всюди по Америцї на тижневі сплати по 50 центів і $1.00 після найтаншої цїни фабричної. Ми одержали 500 нових руських подвійних плит по 65 і 75 центів. Моє імя є найлїпшою порукою, що кождий купуючий буде вдоволений. Пишіть до нас по ілюстрований катальоґ, який висилаємо даром. Відчинено в недїлю і вечерами.

SAUL BIRNS
117 SECOND AVE. & cor. 7-th STREET,
Dept. Ruskij, New York, N. Y.

VICTOR

Лиш за кілька долярів

вишлемо кождого у рідний край найлїпшими пасажирськ. пароходами в найскоршім часї, відходячими 4 рази на тиждень. Єсли хочете забезпечити ся, пишіть за інформаціями до:

A. INSDORF'S OFFICE, 2 CARLISLE STREET, NEW YORK.

РУСЬКИЙ ЛІКАР

Доктор СЕМЕН ШУЛЬЦ

39 E. 7th STR. (межи 2-ою а 3-ою евнею) NEW YORK, N. Y.

ЛЇЧИТЬ ВСЯКІ СЛАБОСТИ ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКІ І ДІТОЧІ.

Найновійші апарати електричні. Пересьвітлюване і лїчене лучами Roentgena.

Години ординацийні: від 8-ої до 9-ої рано, від 2-ої до 3-ої по полудни і від 6.30 до 8-ої вечером.

23

Слухайте панове! Не дайте себе визискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 23 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

ДОЛЯРИ ШИФКАРТА ДО КРАЮ.

Осібні каюти! Домовий харч! Даємо нічліґ! Відставляємо пакунки! Виробляємо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не визискувати! Переконайте ся! Шлїть завдатку 2.00 дол. або пишіть по інформації.

$28 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $28 дол.

AMERIKA EUROPE CO., 2 Carlisle Str., New York City. Число телефону 3459 Rector.